

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil praktyczny)**

**dokonanej w dniach 4 i 5 czerwca 2018 roku
na kierunku finanse i rachunkowość
prowadzonym
na Wydziale Nauk Technicznych i Ekonomicznych
Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego
w Tarnobrzegu**

Warszawa, 2018

Spis treści

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
2. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	10
Zalecenia	11
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	11
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	11
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	21
Dobre praktyki	21
Zalecenia	21
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	23
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	36
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	36
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	39
Dobre praktyki	39
Zalecenia	39
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	39
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	39
Dobre praktyki	42
Zalecenia	42
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	42
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	42
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	44
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	44
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	45
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	47
Dobre praktyki	48
Zalecenia	48
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	48
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	48
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	49

Dobre praktyki	49
Zalecenia	49
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	49
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).... Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).... Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

przewodnicząca: prof. dr hab. Danuta Strahl, ekspert PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Grażyna Trzpiot - ekspert PKA
2. prof. dr hab. Andrzej Cieślik - członek PKA
3. mgr Beata Sejdak- ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
4. Adrian Nowak - ekspert PKA ds. pracodawców
5. Tomasz Zarębski – ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzonym na Wydziale Nauk Technicznych i Ekonomicznych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2017/2018. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na w/w kierunku.

Bieżąca wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej, której dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna.

Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem samooceny przedłożonym przez władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, Samorządem Studenckim, Kołem Naukowym oraz przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, a także z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za praktyki, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, osoby niepełnosprawne oraz wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Podczas wizytacji przeprowadzono hospitację zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. Ponadto Zespół dokonał przeglądu prac dyplomowych i etapowych oraz przedłożonej do wglądu dokumentacji.

Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Zespół poinformował władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	finanse i rachunkowość
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia
Profil kształcenia	praktyczny

Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar <i>nauk społecznych</i>	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedzina <i>nauk ekonomicznych</i> ; dyscypliny naukowe: <i>finanse, ekonomia, nauki o zarządzaniu</i> dziedzina <i>nauk prawnych</i> ; dyscyplina naukowa: <i>prawo</i>	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów; 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	3 miesiące (600 godz.)	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	-	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	12	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	98	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	2555	-

1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

.....

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

2. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1.Koncepcja kształcenia

1.2.Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku studiów

1.3.Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Koncepcja kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość dla studiów *stopnia* o profilu praktycznym jest podporządkowana misji Uczelni, która zakłada przygotowanie studentów do konkurencyjności na globalnym rynku pracy poprzez realizowanie badań naukowych, wysokiej jakości kształcenia, odpowiadających wyzwaniom współczesności. Koncepcja uwzględnia również cztery cele strategiczne określone w Strategii Rozwoju Wydziału Nauk Technicznych i Ekonomicznych na lata 2014-2020 spójne z misją i Strategią Uczelni sformułowane jako: Rozwój oferty dydaktycznej, wysoka jakość kształcenia, rozwój kadry naukowo-dydaktycznej, współpraca z otoczeniem. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku uwzględnia te cele poprzez wprowadzenie do programu studiów współczesnych trendów praktyki finansowej i praktyki rachunkowości tj. wprowadzenie do treści kształcenia znajomości współczesnych narzędzi finansowych jak Jednolity plik kontrolny, controlling czy też zagadnienia podatkowe. Plany rozwoju kierunku opracowane w formie „Strategii rozwoju kierunku *finanse i rachunkowość*”, uwzględniają tendencje zmian związanych z przygotowaniem studenta do działalności zawodowej, koncentrując się na potrzebach rynku pracy. Systematyczna współpraca z pracodawcami, w tym z Radą Pracodawców, wspomaga dostosowywanie się procesu kształcenia do potrzeb rynku pracy. Spotkanie Zespołu Oceniającego z pracodawcami potwierdziło współpracę z pracodawcami sektora finansowego, owocującą udziałem przedstawicieli praktyki w procesie kształcenia na ocenianym kierunku np. osób pełniących funkcje samodzielnych księgowych, dyrektorów finansowych, pracowników oddziałów banków, ZUS. Koncepcja kształcenia zakłada również odpowiednie nasycenie programu studiów narzędziami informatycznymi, poprzez wykorzystanie do prowadzenia zajęć takich specjalistycznych programów jak Symfonia, Comarch Optima. Udział przedstawicieli praktyki finansowej w procesie kształcenia, systematyczne konsultacje z Radą Pracodawców oraz wewnętrzna ocena jakości procesu dydaktycznego realizuje zarówno cele strategiczne Wydziału, jak i umożliwia wykształcenie absolwentów, którzy zgodnie z Misją Uczelni mogą odnaleźć się na rynku pracy. Realizacja koncepcji jest wspierana, zgodnie z polityką jakości Wydziału, przez wewnętrzny system zapewniania jakości. W koncepcji kształcenia uwzględnione jest również umiędzynarodowienie choć realizacja ogranicza się do skromnych wyjazdów w ramach programu Erasmus+ kadry i studentów, jak też zatrudnienia nauczyciela akademickiego reprezentującego środowisko naukowe Ukrainy. Oferowane są również zajęcia w języku angielskim, przy czym nie są wybierane przez studentów. W programie kształcenia ujęte są też standardy rachunkowości międzynarodowej. Koncepcja kształcenia oparta jest na doświadczeniach dydaktycznych środowiska akademickiego kraju i w swoim kanonie nie odbiega od standardów kształcenia obowiązujących do roku 2012 i realizowanych w wielu polskich uczelniach, ale jednocześnie zaznacza swoją specyfikę, poprzez zajęcia prowadzone w warunkach rzeczywistych np. w ZUS, biurach rachunkowych, jak i poprzez case'y zorientowane na rachunkowość i zasady podatkowe sektora rolnego.

1.2.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu prowadzi badania rozwojowe w zgodzie z zakresem działalności finansowej, z którą związane są efekty kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość* poprzez realizowanie szeregu projektów badawczych. Prace te są powiązane z pozyskiwaniem środków z Regionalnego Programu Operacyjnego na rozwój bazy dydaktycznej, w tym pracowni związanych z kierunkami praktycznymi prowadzonymi w Uczelni. W ramach tego projektu pozyskano środki na utworzenie i wyposażenia Akademickiego Centrum Kształcenia Praktycznego, które pozwoli rozwijać kompetencje studentów z zakresu wiedzy i umiejętności zawodowych dotyczących finansów i rachunkowości. Akademickie Centrum Kształcenia Praktycznego umożliwia transfer wiedzy praktycznej między Uczelnią a pracodawcami. Uczelnia realizowała wspólne projekty z wykorzystaniem wiedzy z zakresu *finansów i rachunkowości* współpracując z instytucjami takimi jak: Tarnobrzewska Agencja Rozwoju Regionalnego, Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego. Podjęto działania w ramach spotkań Klastra Edukacji Zawodowej, gdzie następuje wymiana doświadczeń oraz poglądów w obrębie zmian lokalnego rynku pracy. Analogiczne działania podejmowane są podczas cyklicznych otwartych wizyt pracowników Uczelni w środowisku lokalnego biznesu odbywających się w ramach Kubka Biznesu w Tarnobrzegu i Mielcu oraz w Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. W wyniku prowadzonych prac rozwojowych w obszarach działalności zawodowej/ właściwych dla kierunku studiów *finanse i rachunkowość*, współpracy regionalnej z podmiotami zewnętrznymi oraz w wyniku zaangażowania przedstawicieli lokalnego biznesu w działalność Uczelni, konstytuuje się bez trudu skład Rad Pracodawców i Rad Programowych. W konsekwencji, w koncepcji kształcenia oraz w realizowanym programie studiów uwzględnia się efekty prac rozwojowych. W realizacji modułów kształcenia wykorzystywane są bieżące rozwiązania prawno-biznesowe (np. wykorzystanie analizy odchyleń w systemie controllingu w przedsiębiorstwach, możliwość wykorzystania w praktyce gospodarczej nowoczesnych narzędzi finansowych takich jak: jednolity plik kontrolny, praktyczne aspekty analizy ekonomicznej). W monitorowaniu i ewaluacji programu studiów oraz w realizacji procesu dydaktycznego przypisuje się znaczenie współpracy Uczelni z różnymi podmiotami edukacyjnymi i gospodarczymi.

W zagadnieniach podejmowanych podczas seminariów dyplomowych ukazywane są konkretne problemy praktyczne przedsiębiorstw. Analiza i ocena działalności badanych podmiotów podejmowana w pracach dyplomowych może służyć jako załączek i inspiracja do rozwijania aktywności badawczo-rozwojowej. Wypracowane rozwiązania mogą stanowić motywację dla przedsiębiorców do podnoszenia efektywności zarządzania finansami przedsiębiorstw. W ocenie Zespołu Oceniającego ten wątek zadań prac rozwojowych przeprowadzany jest właściwie.

1.3.

Senat PWSZ w Tarnobrzegu przyporządkował kierunek finanse i rachunkowość o profilu praktycznym do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Jako dziedziny i dyscypliny, do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia Senat wskazał: dziedzinę nauk ekonomicznych z dyscyplinami: finanse, ekonomia oraz nauki o zarządzaniu, a także dziedzinę nauk prawnych z dyscypliną prawo. Przyporządkowanie takie ujęte jest również w raporcie Samooceny. Określono dla studiów stacjonarnych I stopnia efekty kształcenia, w tym w zakresie wiedzy 16 efektów, w zakresie umiejętności 13 i w zakresie kompetencji społecznych 7 efektów. Zakładane efekty kształcenia, obowiązujące studentów rozpoczynających kształcenie począwszy od roku akademickiego 2017/2018, zostały dostosowane do Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty kształcenia podporządkowane są realizacji głównego celu kształcenia, jakim jest wyposażenie absolwentów nie tylko w wiedzę teoretyczną, ale przede

wszystkim w umiejętności praktyczne oraz kompetencje społeczne i zawodowe, niezbędne w przyszłej pracy zawodowej.

Analiza opisu efektów pozwala uznać, iż odnoszą się one, zgodnie ze wskazaniami przede wszystkim do dyscypliny finanse jak i ekonomia, (w szczególności w zakresie narzędzi analitycznych związanych ze statystyką, ekonometrią, jak i oceną zjawisk mikro- i makroekonomicznych). Jest też sześć efektów odnoszących się do dyscypliny prawo, co w przypadku kierunku finanse i rachunkowość, którego zakres kształcenia traktuje normy prawne jako fundamentalny wyznacznik decyzji finansowych, jest w pełni uzasadnione. Kluczowe efekty kształcenia zdefiniowane w ramach kierunku finanse i rachunkowość w zakresie wiedzy dotyczą teorii finansów i rachunkowości, ich roli w funkcjonowaniu podmiotów gospodarczych oraz podmiotów publicznych, formalno-prawnych aspektów finansów i rachunkowości oraz metod statystyczno-matematycznych wykorzystywanych w finansach. Do najważniejszych efektów kształcenia w zakresie umiejętności należy stosowanie metod i narzędzi z zakresu finansów i rachunkowości, posługiwanie się regulacjami i standardami w dziedzinie finansów i rachunkowości, obliczanie i interpretowanie wyników oraz prowadzenie dokumentacji finansowo-księgowej z wykorzystaniem narzędzi informatycznych. W obszarze kompetencji społecznych nacisk położony jest na kształtowanie świadomości potrzeby rozwijania swych umiejętności i poszerzania wiedzy w zakresie finansów i rachunkowości oraz doskonalenie tzw. miękkich kompetencji, takich jak: praca w zespole, komunikatywność, odpowiedzialność za powierzone zadania, wnikliwość oraz przedsiębiorczość. Ważnym celem kształcenia ujętym w efektach jest uświadamianie znaczenia przestrzegania norm prawnych i etycznych w działalności zawodowej.

Opis efektów, ich sformułowania wykazują pełną spójność z efektami określonymi dla profilu praktycznego dla studiów I stopnia obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych i są zgodne z zasadami Polskiej Ramy Kwalifikacji. Spójność z efektami obszarowymi zapewnia odniesienie opisu efektów kierunkowych do zagadnień typowych dla dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny finanse w tym rachunkowości, ekonomii, z jednoczesnym zachowaniem istoty efektu obszarowego.

I tak np. efekt „obszarowy” w kategorii umiejętności *prawidłowo posługuje się systemami normatywnymi oraz wybranymi normami i regułami (prawnymi, zawodowymi, etycznymi) w celu rozwiązywania konkretnego zadania z zakresu dziedzin i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku studiów* znajduje rozwinięcie i uszczegółowienie w takich efektach kierunkowych jak np.: FIR_U03 *Posługuje się systemami, normami i regułami, standardami w celu rozwiązywania konkretnych zadań i problemów z zakresu rachunkowości i finansów*, oraz FIR_U04 *Potrafi przygotować dokumentację księgowo-finansową do celów ewidencyjno-decyzyjnych oraz dokonać analizy i oceny procesów przebiegających w organizacji wykorzystując umiejętności nabyte podczas praktyki zawodowej*.

W zbiorze efektów kierunkowych nie uwzględniono w sposób bezpośredni efektu dotyczącego znajomości języka obcego. Efekt ten jest zawarty jedynie w sposób pośredni w efekcie FIR_U07 *Potrafi przygotować pisemne raporty i wystąpienia ustne dotyczące zagadnień z dziedziny ewidencji, sprawozdawczości i finansów z wykorzystaniem literatury obcojęzycznej*, co implikuje znajomość języka obcego jednak bez podania poziomu znajomości języka. Konieczne jest zatem określenie w sposób bezpośredni efektu w zakresie umiejętności, który określa umiejętności wykorzystania języka obcego, stosowania specjalistycznej terminologii właściwej dla zakresu kierunku finanse i rachunkowość na poziomie B2 Europejskiego Opisu Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Efekty uwzględniają na poziomie kierunku efekty związane ze zdobywaniem przez studentów umiejętności praktycznych właściwych dla działalności zawodowej w zakresie finansów i rachunkowości, a więc umiejętności analitycznych, rachunkowych, ewidencjonowania operacji gospodarczych. Umiejętności te ujmują np. efekty: FIR_U06 *Potrafi analizować z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi czynniki warunkujące zachodzące zjawiska ekonomiczne i społeczne,*

FIR_U09 *Sprawnie oblicza wyniki, obciążenia fiskalne oraz tworzy symulacje i projekcje finansowe w zależności od formy zatrudnienia lub rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej,* FIR_U10 *Sprawnie liczy i interpretuje wskaźniki efektywności ekonomicznej podmiotów, porównuje je pod kątem efektywności finansowej i wskazuje na przyczyny różnic między nimi.* Efekty z zakresu kompetencji społecznych wskazują na możliwość dalszej edukacji jak np. : efekt FIR_K01 *Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie uwzględniając ciągle zmiany regulacji prawnych z zakresu rachunkowości i finansów,* a także efekt FIR_K06 *Ma świadomość znaczenia wiedzy z zakresu finansów dla rozumienia wydarzeń społeczno-gospodarczych i jej zmienności, co w konsekwencji powoduje, że uzupełnia swoją wiedzę.*

Przeprowadzona analiza sylabusów pozwala uznać, że efekty przedmiotowe zachowują pełną spójność z efektami kierunkowymi. Efekty przedmiotowe zostały odniesione zarówno do efektów kierunkowych jak i obszarowych. Każdy efekt kierunkowy zostaje rozwinięty i uszczegółowiony w efektach przedmiotowych uwzględniając problematykę właściwą dla danego modułu. Przyporządkowania te są zasadne. Na przykład efekt przedmiotowy modułu „*Rachunkowość finansowa przedsiębiorstw*” określony jako: *Potrafi dokonać ewidencji zdarzeń gospodarczych zachodzących w jednostce na bazie znajomości obowiązujących zasad rachunkowości* odnosi się do efektu kierunkowego FiR_U04 - *Potrafi przygotować dokumentację księgowo-finansową do celów ewidencyjno-decyzyjnych oraz dokonać analizy i oceny procesów przebiegających w organizacji wykorzystując umiejętności nabyte podczas praktyki zawodowej.*

Efekty zostały sformułowane w sposób zrozumiały, przy zastosowaniu właściwego języka, odpowiadającego zagadnieniom występującym w problematyce finansów i rachunkowości, określają wiedzę poprzez sformułowania: student zna, posiada wiedzę, umiejętności poprzez sformułowania: student potrafi, wykorzystuje, i kompetencje społeczne poprzez określenie gotowości do zadań. Określone efekty kierunkowe oraz przedmiotowe są możliwe do realizacji oraz oceny, ponieważ zakładają osiąganie wiedzy podstawowej w zagadnieniach stanowiących tło do pogłębiania wiedzy, oraz uwzględniają zaawansowane treści w kluczowych zagadnieniach z zakresu finansów i rachunkowości. Efekty przedmiotowe są również określone precyzyjnie i wskazują na zakres wiedzy, który student ma osiągnąć, definiują i konkretyzują umiejętności, poprzez odniesienie ich do treści przedmiotu, co umożliwia ich weryfikację. Efekty kierunkowe są wspólne dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, przy czym prowadzone są wyłącznie studia stacjonarne.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia uwzględnia współpracę z przedstawicielami pracodawców sektora finansowego nadając praktyczny wymiar kierunkowi finanse i rachunkowość, realizując cele strategiczne i misję Uczelni co jest silną stroną procesu kształcenia. Plany rozwoju kierunku opracowane w formie „Strategii rozwoju kierunku finanse i rachunkowość, uwzględniają tendencje zmian związanych z przygotowaniem studenta do działalności zawodowej koncentrując się na potrzebach rynku pracy. Również wspomaganie procesu kształcenia przez wewnętrzny system buduje kulturę jakości na kierunku. Słabszą stroną koncepcji jest umiędzynarodowienie. Uczelnia realizuje prace badawczo-rozwojowe z zakresu finansów i

rachunkowości służące rozwojowi bazy kształcenia. Powstałe Akademickie Centrum Kształcenia Praktycznego umożliwia transfer wiedzy praktycznej między Uczelnią, a pracodawcami. Wykorzystanie wyników badań pozwala na osiąganie przez studentów umiejętności praktycznych związanych z zastosowaniem specjalistycznych programów komputerowych Comarch ERP Optima, oprogramowanie Sage Symfonia. Efekty kształcenia określone dla kierunku finanse i rachunkowość zachowują spójność z efektami określonymi dla profilu praktycznego studiów I stopnia obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych a więc obszaru, do którego kierunek został przyporządkowany. Efekty kształcenia odnoszą się do wskazanych przez Senat PWSZ w Tarnobrzegu dyscyplin naukowych: finanse i ekonomia i właściwie określają zakres kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość. Efekty przedmiotowe rozwijają i uszczegóławiają efekty kierunkowe i odnoszą się do wiedzy obejmującej zagadnienia właściwe dla poziomu studiów I stopnia kierunku finanse i rachunkowość. Wskazany w efektach zakres wiedzy i umiejętności pozwala na ich realizację i weryfikację.

Dobre praktyki

Rokrocznie analizowane są potrzeby oraz uwarunkowania społeczno-gospodarcze regionu i uwzględniane w modyfikacji koncepcji kształcenia .

Zalecenia

Rozwijać w koncepcji kształcenia orientację na procesy umiędzynarodowienia np. wprowadzając obowiązkowy moduł w j. obcym

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Program kształcenia dla studiów I stopnia realizowanych na Wydziale Nauk Technicznych i Ekonomicznych PWSZ w Tarnobrzegu w trybie studiów stacjonarnych obejmuje 2555 godzin wymagających bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich i studentów w tym: zajęcia teoretyczne stanowią 770 godzin, natomiast zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym 1785 godzin (z czego 600 godzin to praktyki). Zajęciom tym przyporządkowano około 70% p. ECTS Program realizowany jest w okresie 6 semestrów.

Plan studiów na kierunku finanse i rachunkowość obejmuje 180 pkt ECTS i zawiera moduły przedmiotów podstawowych, kierunkowych, uzupełniających obowiązkowych oraz uzupełniających do wyboru. Przyjęto zasadę, iż jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz pracę indywidualną.

Wymiar godzinowy oraz ECTS zajęć określonych dla wyodrębnionych modułów wskazuje, iż moduł obowiązkowych przedmiotów podstawowych obejmuje 49,8 p. ECTS w tym 540 godzin kontaktowych. Modułowi obowiązkowych przedmiotów uzupełniających przypisano 20,2 punktów ECTS, w ramach których realizowanych jest - 260 godzin kontaktowych, modułowi

przedmiotów kierunkowych przypisano ogółem – 64 punkty ECTS i 1065 godzin kontaktowych, w tym praktykę zawodową w wymiarze 600 godzin, którym odpowiadają 24 punkty ECTS. Moduł przedmiotów uzupełniających do wyboru obejmuje 46 punktów ECTS w ramach których realizuje się 850 godzin kontaktowych.

Na zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu nauczyciela akademickiego i studenta przypada 106,5 pkt ECTS (odpowiednio: na przedmioty kształcenia podstawowego przypada 23,9 pkt ECTS, na przedmioty kształcenia uzupełniającego - obowiązkowego 8,0 pkt ECTS, na przedmioty kształcenia kierunkowego 37,8 pkt ECTS, a na przedmioty kształcenia uzupełniającego do wyboru 36,8 pkt ECTS). Ogółem zajęciom do wyboru obejmującym: języki obce, seminarium dyplomowe oraz szeroka pulę przedmiotów do wyboru przypisano 78 ECTS, co stanowi 43,3 % ogółu ECTS przy wymaganym minimalnym progu 30%.

Z kolei na zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym przypada 133,5 pkt ECTS, co spełnia wymogi określone w tym zakresie (ponad 50%). Uczelnia właściwie wskazała moduły z tej grupy zajęć, uwzględniając możliwość wykonywania przez studentów czynności praktycznych. Natomiast na zajęcia prowadzone przez praktyków (stanowiących większość wśród osób prowadzących zajęcia praktyczne) przypada 68 pkt ECTS, co obejmuje ponad 50% zajęć praktycznych.

Program studiów jest właściwie skonstruowany i prowadzi od podstawowej wiedzy ogólnej poprzez kierunkową do specjalizacyjnej, umożliwiając studentom nabywanie umiejętności zintegrowanych z oferowaną wiedzą. Sekwencja modułów nie budzi zastrzeżeń i pozwala na wykorzystywanie wiedzy i umiejętności w modułach oferowanych na semestrach wyższych z semestrów poprzednich. Program zawiera dwie grupy tzw. modułów przedmiotów uzupełniających. Pierwsza zawiera moduły obowiązkowe jak np. języki obce, technologie informacyjne, zaś druga grupa jest rozbudowana i zawiera moduły z zakresu finansów i rachunkowości do wyboru.

Wymiar zajęć i przypisane punkty ECTS są zasadne i umożliwiają nabycie zakładanych efektów kształcenia zarówno na poziomie kierunku, jak i poszczególnych przedmiotów. Praca własna uwzględnia przygotowanie do zajęć i egzaminów. Treści kształcenia dobrze budują zakres programowy kierunku i są zgodne z zakładanymi efektami kształcenia. Treści merytoryczne poszczególnych przedmiotów są zaprojektowane tak, aby osiągnąć zakładane efekty kształcenia. W szczególności, obejmują one aktualną wiedzę z zakresu finansów i rachunkowości, zagadnień pokrewnych oraz uwzględniają oczekiwania rynku pracy.

Przykładowo, uzyskaniu efektów kierunkowych FiR_U02 *Charakteryzuje prawne i formalne podstawy funkcjonowania systemu rachunkowości i finansów oraz rozpoznaje rolę tych systemów w funkcjonowaniu podmiotów gospodarujących i instytucji* i FiR_U04 *Opisuje uwarunkowania funkcjonowania systemu rachunkowości i finansów* służy rozwiązywanie zadań polegających na identyfikowaniu dokumentów i dokonywaniu odpowiednich księgowania w ramach przedmiotu *Podstawy rachunkowości*; z kolei uzyskaniu przez studenta efektu kierunkowego FiR_W01 *Objaśnia podstawowe terminy z zakresu finansów i rachunkowości jako dyscyplin naukowych oraz identyfikuje ich miejsce w systemie nauk społecznych oraz rozpoznaje ich wzajemne powiązania z innymi dyscyplinami naukowymi* służą m.in. treści dotyczące zasad funkcjonowania rynku kapitałowego i pieniężnego realizowane w ramach przedmiotu *Rynki finansowe*, czy też treści z zakresu teorii finansów publicznych, zasad ich funkcjonowania oraz pełnionych w gospodarce funkcji, realizowane w ramach przedmiotu *Finanse publiczne*; natomiast uzyskaniu efektu kierunkowego FiR_U05 *Potrafi proponować alternatywne rozwiązania problemów z zakresu*

gospodarki finansowej i rachunkowości w różnych podmiotach gospodarczych oraz wdrażać najlepsze rozwiązania wyprowadzone w wyniku sporządzonej analizy służą zadania wykonywane przez studentów polegające na opracowaniu przykładowej usługi lub produktu, którego jednostkowy koszt można skalkulować. Studenci w określonym czasie mają wyliczyć koszty materiałów bezpośrednich, robocizny bezpośredniej i kosztów pośrednich. Zadanie to uczy szacowania opłacalności przedsięwzięcia biznesowego i może być wykorzystane w przygotowywaniu własnego biznes planu. Realizowane jest ono w ramach przedmiotu *Rachunkowość finansowa II*. Ponadto, uzyskaniu efektu kierunkowego FiR_U01 *Potrafi obserwować i interpretować zjawiska oraz procesy ekonomiczno -finansowe w kontekście zmian prawnych, technologicznych, politycznych i kulturowych* służą m.in. zadania realizowane w ramach przedmiotu *Ubezpieczenia społeczne i prawo pracy*. W ramach zajęć praktycznych studenci analizują tekst ustawy, kodeks pracy i wykonują mini zadania polegające na praktycznym ćwiczeniu określonych czynności (np. jakich informacji może żądać pracodawca od pracownika, przygotowywanie takich dokumentów jak umowy o pracę, świadectwa pracy itp.). Wiedza z zakresu prawa pracy i umiejętność jej wykorzystania jest przydatna zarówno dla funkcjonowania pracownika, jak i pracodawcy.

Praktycznemu przygotowaniu studentów służą aktywizujące i praktyczne metody nauczania, praca w małych grupach, w pracowniach umiejętności zawodowych, zajęcia w instytucjach, w których realizowane są praktyki zawodowe jak np. w ZUS, (które to zajęcia ZO wizytował). Metodami kształcenia na kierunku są m.in.: wykłady (tradycyjny, konwersatoryjny, informacyjny, problemowy), dyskusja, analizy przypadków i sytuacji, mini zadania, kazusy, metoda zadaniowa służąca realizacji zadań indywidualnych i zespołowych, częściowych i całościowych prac np. projekty, prezentacje, praca z tekstem, samodzielne studiowanie literatury, prezentacja multimedialna, bezpośrednie wykonywanie zadań praktycznych. Zasadność i przydatność stosowania metod dydaktycznych w nabywaniu umiejętności potwierdzili również na spotkaniu z ZO - studenci kierunku. Jako przykład można wskazać realizację zajęć w pracowni komputerowej z wykorzystaniem programu finansowo-księgowego Comarch ERP Optima lub oprogramowania Sage Symfonia (w ramach przedmiotu *Programy finansowo-księgowe specjalistyczne*). Studenci mają za zadanie, między innymi, zbudować „Zakładowy Plan Kont” firmy. Muszą wybrać odpowiednie narzędzia informatyczne, aby wyodrębnić te konta księgowe kosztów, które nie stanowią „kosztów uzyskania przychodów” do celów podatku CIT. Muszą do tego celu użyć swej wiedzy o takich kosztach i zbudować algorytm wyliczenia podstawy opodatkowania podatku CIT. Realizują w ten sposób kierunkowy efekt kształcenia FiR_U02 *Potrafi przewidywać i analizować skutki zmian gospodarczych z wykorzystaniem metod i narzędzi z zakresu rachunkowości i finansów, ekonomii*. Wyposażenie absolwenta w umiejętność wykorzystywania oprogramowania finansowo-księgowego jest przykładem odpowiedzi na oczekiwania rynku pracy, gdyż narzędzia informatyczne są podstawą nowoczesnej księgowości. Innym przykładem praktyczności kształcenia są rozwiązywane przez studentów zadania z wykorzystaniem samodzielnie pozyskiwanych informacji z banków, czy też danych z budżetów wybranych jednostek samorządu terytorialnego w ramach takich przedmiotów, jak *Matematyka* oraz *Statystyka*, co służy opisaniu np. efektu kierunkowego FiR_U11. *Umie posługiwać się narzędziami matematycznymi, statystycznymi, ekonometrycznymi oraz informatycznymi*. Oferowane treści kształcenia są zgodne z aktualnym stanem zastosowań w praktyce wyników badań związanych z zakresem finansów, standardami rachunkowości oraz z potrzebami rynku pracy gdyż odnoszą się do aktualnych zasad podatkowych, obowiązującej sprawozdawczości finansowej, wykorzystują stosowane na rynku pracy narzędzia informatyczne (np. Comarch ERP Optima) oraz analityczne jak np. jednolity plik kontrolny.

Treści kształcenia mają charakter kompleksowy gdyż uwzględniają zarówno problematykę finansów, jak i rachunkowości, metody i narzędzia analityczne, informatyczne, podstawy nauk ekonomicznych jak np. treści z zakresu makroekonomii, podstaw prawa oraz wiedzę specjalistyczną, co umożliwia realizację wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Treści kształcenia są aktualne i uwzględniają praktykę oraz stosowane w praktyce rozwiązania branżowe, co potwierdzają treści ujęte w modułach: *Rachunkowość finansowa II*, *Programy finansowo-księgowe specjalistyczne*, *Strategie finansowe przedsiębiorstw*, *Finanse instytucji bankowych i ubezpieczeniowych*, *Ubezpieczenia społeczne i prawo pracy*, uwzględniające aktualne standardy w tym zakresie i oparte o aktualne przepisy prawa jak też specjalistyczne, współczesne, stosowane w praktyce rachunkowości, finansów i zarządzania programy informatyczne takie jak Symfonia.

Program realizowany jest poprzez takie formy zajęć jak wykłady, ćwiczenia, laboratoria i konwersatoria, przy czym zajęcia aktywizujące przekraczają połowę programu kształcenia, co ZO uznaje za właściwe na profilu praktycznym. Zajęcia praktyczne odbywają się w małych grupach, w których liczba studentów uzależniona jest od stosowanych metod dydaktycznych, założonych efektów kształcenia oraz realizowanych treści programowych (od 11 osób do 18 osób w grupach laboratoryjnych i językowych lub w grupach ćwiczeniowych 22-26 osobowych). Formy zajęć dobrane są zasadnie, każdy przedmiot jest realizowany w formie ćwiczeń i wykładów konwersatoryjnych, a laboratoria z wykorzystaniem narzędzi informatycznych i specjalistycznego oprogramowania realizowane są na takich przedmiotach jak: *Technologie informacyjne* czy też *Programy finansowo-księgowe specjalistyczne*.

Rozmowa z kadrami, przeprowadzone hospitacje zajęć pozwalają uznać, że zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym uwzględniają wykorzystanie aktualnie obowiązujących zadań finansowych przedsiębiorstw i jednostek samorządowych, systemów w rachunkowości, opracowywanie sprawozdań finansowych, obliczanie formuł podatkowych opartych na aktualnych przepisach prawnych. Zatem zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym umożliwiają wykonywanie przez studentów odpowiednich czynności praktycznych i są prowadzone przez osoby z doświadczeniem zawodowym z zakresu rachunkowości lub finansów. Również studenci podnosili na spotkaniu praktyczne efekty zrealizowanych zajęć. Prace etapowe przeglądane podczas wizytacji potwierdziły stosowanie wymienionych metod. Można zatem uznać, iż upraktycznienie zajęć pozwala na nabycie zakładanych efektów kształcenia związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Realizacja efektu określonego dla języków obcych odbywa się na lektoratach prowadzonych w stosunkowo małych grupach z dobrym zaangażowaniem metodycznym prowadzących.

Uczelnia wspiera studentów niepełnosprawnych, umożliwiając im naukę mimo różnorodnych, indywidualnych ograniczeń. W tym celu, w miarę możliwości, stara się zaspokajać ich specyficzne potrzeby oraz indywidualizację procesu dydaktycznego. Metody dydaktyczne pozwalają na współpracę z osobami niepełnosprawnymi z uwagi na możliwość, przy małych grupach studentów poświęcenia im specjalnego czasu, dostosowania materiałów dydaktycznych do ich potrzeb. Zgodnie z § 14 Regulaminem studiów PWSZ w Tarnobrzegu, w zależności od rodzaju niepełnosprawności, student może starać się o zmianę warunków uczestnictwa w zajęciach, uczestnictwo w zajęciach asystenta osoby niepełnosprawnej, możliwość używania komputera na zajęciach, wykonanie materiałów dydaktycznych w formie dostosowanej do jego potrzeb i możliwości (np. druk powiększony), możliwość stosowania urządzeń rejestrujących dźwięk lub dźwięk i obraz oraz indywidualną organizację studiów.

Praktyki zawodowe stanowią integralną część programu studiów w wymiarze 600 godzin, którym przypisano 24 punkty ECTS.

Zasady odbywania praktyk określa Regulamin odbywania zajęć praktycznych i praktyk zawodowych studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej przyjęty przez Senat Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej uchwałą Nr 28/2015 z dnia 30 czerwca 2015 roku. Na studiach student odbywa 12 tygodni praktyki w trakcie II semestru (200 godzin dydaktycznych), III semestru (100 godzin dydaktycznych) IV semestru (200 godzin dydaktycznych) i V semestr (100 godzin dydaktycznych) w łącznym wymiarze 600 godzin dydaktycznych – 1 godzina dydaktyczna trwa 45 minut, o łącznie daje 450 godzin zegarowych. Dla praktyki zawodowej opracowana jest również karta przedmiotu, w której w prawidłowy sposób określono cele praktyki i efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Zespół oceniający wskazuje na rozbieżności w zakresie efektów kształcenia dla praktyk zawodowych opisanych w Dzienniczku praktyk zawodowych oraz opisanych w sylabusie dla tego przedmiotu. Wskazane w dzienniczku efekty kształcenia, jakie winny zostać osiągnięte poprzez realizację praktyk zawodowych zgodne są z zatwierdzonymi przez Dziekana Wydziału Nauk Technicznych i Ekonomicznych instrukcjami praktyk zawodowych dla kierunku i zostały zróżnicowane i uszczegółowione (w stosunku do ogólnych efektów określonych dla praktyk zawodowych w sylabusach) dla poszczególnych semestrów studiów. Program praktyk zawodowych jest spójny z kierunkowymi efektami w szczególności w zakresie umiejętności oraz kompetencji społecznych gdyż umożliwia nabywanie analitycznych i rachunkowych umiejętności zakładanych w efektach i uwzględnia przyrost wiedzy i umiejętności w poszczególnych semestrach. Uczelnia zapewnia wszystkim studentom miejsca praktyk. Studenci mają także możliwość samodzielnego wyboru miejsca praktyki, pod warunkiem spełniania kryteriów ich doboru. Opiekun praktyk ocenia każdy zakład pracy pod względem spełnienia przez niego następujących kryteriów (druk oceny stanowi załącznik nr 1b do regulaminu odbywania zajęć praktycznych i praktyk zawodowych dla studentów PWSZ):

- czy charakter i zakres działalności zakładu pracy umożliwia realizację efektów kształcenia,
- czy zakładowy opiekun praktyk posiada doświadczenie zawodowe w danej dziedzinie, odpowiednie wykształcenie, umiejętność przekazywania wiedzy, dobry kontakt ze studentem,
- czy wyposażenie zakładu pracy umożliwia zdobywanie umiejętności praktycznych oraz czy stanowiska pracy spełniają wymogi zapewniające właściwy przebieg efektów kształcenia,
- czy w zakładzie pracy przestrzegane są zasady bezpieczeństwa i higieny pracy,
- czy zakład pracy dysponuje bazą lokalową – socjalną dla studentów,
- czy ma doświadczenie w pracy ze studentami.

Dopiero osiągnięcie przez zakład pracy odpowiedniej liczby punktów z oceny (min.7 na 12 możliwych) oznacza spełnienie przez niego wymagań stawianych przez Uczelnię i akceptację placówki przez Dziekana Wydziału.

W przypadku samodzielnego wyboru miejsca praktyki studenci zobowiązani są przedłożyć w Dziale Kształcenia podpisane przez instytucję oświadczenie potwierdzające fakt przyjęcia na praktykę.

Miejsca realizacji praktyk są dostosowane do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów. Studenci kierunku Finanse i rachunkowość zobowiązani są wybierać miejsca praktyki zgodnie ze studiowanym kierunkiem:

- instytucje finansowe typu: banki, biura rachunkowe, Urzędy Skarbowe,
- instytucje ubezpieczeniowe typu: ZUS, KRUS, firmy ubezpieczeniowe,
- instytucje państwowe i samorządowe typu: Urzędy Miast i Gmin (wydziały finansowe),
- instytucje pozarządowe typu: fundacje, stowarzyszenia (komórki finansowe),
- przedsiębiorstwa zorganizowane wg różnych form prawno-organizacyjnych zajmujących się różnymi rodzajami działalności a w nich komórki finansowe.

Uczelnia współpracuje z 26 instytucjami w zakresie realizacji praktyk zawodowych na kierunku, z którymi zawarła porozumienia o prowadzeniu praktyk studenckich. Bazę placówek tworzą instytucje administracji samorządowej, urzędy skarbowe, banki, biura rachunkowe, działy finansowo-księgowe przedsiębiorstw, agencja rozwoju regionalnego, firmy doradcze, które posiadają rozwinięte służby finansowo-księgowe.

Uczelnia w dniu 17 kwietnia 2018 roku zawarła umowę z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego określającą warunki finansowania, realizacji i rozliczania programu praktyk zawodowych. Projekt współfinansowany będzie ze środków europejskich. Celem programu jest nabycie przez studenta – praktykanta nowych lub pogłębienie posiadanych już (nabytych podczas studiów) umiejętności, wiedzy i zachowań, które są pożądane, czy też niezbędne podczas wykonywania zawodu.

Harmonogram zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku należy ocenić jako przejrzysty. Zajęcia nie nakładają się, w programie nie ma nadmiernych przerw. Zdarzają się pojedyncze przypadki, gdy zajęcia odbywają się w późnych godzinach wieczornych. Jednak studenci nie zwrócili uwagi na utrudnienia z tym związane. W przypadku jednorazowych modyfikacji w harmonogramie zajęć, studenci są o tym na bieżąco informowani za pomocą poczty elektronicznej, elektronicznego systemu obsługi studentów oraz za pośrednictwem starosty poszczególnego rocznika, którego dana kwestia dotyczy. W procesie kształcenia na ocenianym kierunku uwzględnia się dydaktyczną zasadę indywidualizacji oraz elastyczności. Na Uczelni stosuje się dwie podstawowe formy indywidualizacji kształcenia: indywidualny program kształcenia i plan studiów oraz indywidualną organizację studiów. Pierwsza ze wskazanych form skierowana jest do szczególnie uzdolnionych i zainteresowanych rozwojem studentów. Natomiast druga ułatwia realizację programu studiów osobom, które z różnych względów nie mogą regularnie uczestniczyć w zajęciach. Studenci widzą różnicę między IOS i ITS w kontekście wykorzystania tych programów z uwagi na sytuację życiową lub działalność naukową. Również program studiów zachowuje pełną elastyczność umożliwiając studentom szeroki, zgodny z ich zainteresowaniami, wybór zajęć fakultatywnych, zarówno w grupie przedmiotów ogólnych jak i wyspecjalizowanych w tematyce finansów i rachunkowości. Studenci, na spotkaniu z ZO, wyrazili pozytywne opinie na temat wyboru przedmiotów. Nauczyciele akademicki przesyłają studentom drogą elektroniczną materiały dydaktyczne przydatne w toku prowadzenia zajęć jak również wspomagają przy wyborze modułów obieralnych przy zachowaniu spójności z seminarium i tematyką pracy dyplomowej. Studenci szczególnie podkreślali wysoki poziom wsparcia ze strony promotorów zarówno przy wyborze tematyki jak i w procesie pisanie pracy dyplomowej.

2.2.

Rozmowa z dziekanem i prodziekanami wydziału, kadrą i studentami, przegląd prac dyplomowych i etapowych, protokołów egzaminacyjnych, pozwalają uznać, że Wydział na bieżąco monitoruje postępy studentów w uczeniu się i weryfikuje osiąganie efektów kształcenia. Ogólne zasady weryfikacji efektów, zaliczania poszczególnych etapów studiów określa Regulamin Studiów PWSZ w Tarnobrzegu, zaś szczegółowe sposoby weryfikacji efektów ujęte są w sylabusach.

Podstawowymi sposobami weryfikacji efektów kształcenia są w zakresie wiedzy: egzaminy pisemne i ustne w formie zadań, zagadnień problemowych lub testowych, udział w dyskusji na ćwiczeniach i wykładach konwersatoryjnych, w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych prace pisemne uwzględniające studia przypadków, zadania praktyczne z zakresu rachunkowości w tym ewidencji gospodarczej, prace projektowe, esej w języku angielskim na temat rachunkowości i finansów w przedsiębiorstwie, zadania przy komputerze, wywiad, aktywność studentów na ćwiczeniach, obserwacja pracy z dokumentami finansowymi,

wykonywanie zadań z wykorzystaniem oprogramowania specjalistycznego, obserwacja aktywności studenta w pracach zespołowych.

Dobór metod weryfikacji efektów jest na ogół właściwy i w większości odpowiada potrzebom określonym w efektach. Wyjątkiem są tutaj egzaminy ustne z matematyki oraz statystyki, które nie zapewniają porównywalności ocen między studentami, ze względu na zróżnicowane pytania, a także ograniczają weryfikację biegłości rachunkowej studenta i rozwiązywania zadań. Z uwagi na praktyczny profil kształcenia należy rozszerzyć metodę weryfikacji efektów, w szczególności efektów określających umiejętności analityczne poprzez projekty np. z zakresu analizy finansowej. Weryfikacja efektów kształcenia ma charakter bieżący (na zajęciach poprzez prace śródsemestralne) jako ocena formująca i etapowy, jako ocena podsumowująca poprzez prace egzaminacyjne oraz zaliczeniowe. Sesja egzaminacyjna uwzględnia możliwości studentów przygotowania się do kolejnych egzaminów, a terminarz sesji jest uzgadniany ze studentami.

Efekty końcowe weryfikowane są w procesie dyplomowania. Proces dyplomowania obejmuje udział w seminarium dyplomowym, opracowanie pracy licencjackiej, ocenę pracy oraz egzamin dyplomowy, podczas którego studenci prezentują wyniki badań zawarte w pracach dyplomowych i który obejmuje odpowiedzi studenta na trzy pytania z zakresu wiedzy kierunkowej, specjalistycznej i związanej z pracą dyplomową. Prace dyplomowe poddawane są weryfikacji antyplagiatowej przy użyciu Podkarpackiej Platformy Antyplagiatowej obsługiwanej przez Centrum Usług Informatycznych Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie. Prace dyplomowe oceniane są przez opiekuna pracy i recenzenta. Wybór promotora pracy dyplomowej następuje w pierwszym tygodniu semestru zimowego roku trzeciego, przy czym w opinii ZO oferta tematyki seminarium powinna być bardziej zróżnicowana poprzez wybór promotorów.

Tematyka prac dyplomowych mieści się w zakresie dyscypliny finanse i dotyczy finansowej działalności lokalnych lub regionalnych przedsiębiorstw i obejmuje konkretne zagadnienia praktyczne np. studenci dokonują oceny kondycji finansowej na przykładzie konkretnego przedsiębiorstwa, oceny budżetu konkretnej jednostki samorządu terytorialnego, analizy promocji usług bankowych, analizy kluczowych wskaźników finansowo-ekonomicznych przedsiębiorstw. Celem pisania prac dyplomowych jest z reguły zaproponowanie optymalnego rozwiązania konkretnego problemu w danym podmiocie gospodarczym. Dla przykładu należy wskazać następujące tematy prac dyplomowych: *„Zastosowanie analizy finansowej do oceny sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa (na przykładzie PGKiM sp. z o.o. w Sandomierzu w latach 2013-2015)”*, *„Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa na przykładzie „Feniks Metals” sp. z o.o. w Chmielowie”*, *„Windykacja należności banku na przykładzie PKO BP S.A. Oddział w Sandomierzu”*.

Przegląd podczas wizytacji wybranych losowo prac dyplomowych wskazuje na ich dosyć zróżnicowany poziom. Tematyka i ich treść w większości potwierdza uzyskanie przez studentów zadeklarowanych efektów kształcenia w zakresie: wiedzy wskazującej na znajomość podejmowanych zagadnień objętych programem kształcenia oraz umiejętności budowania warsztatu badacza i wykorzystywania metod, technik i narzędzi analitycznych oraz pisemnej prezentacji uzyskanych wyników badań. Jednak metody analityczne nie zawsze są w pracach wykorzystywane w odpowiednim stopniu, często na poziomie elementarnym. W pracach dominuje analiza opisowa, nie ma z reguły natomiast prób zastosowania narzędzi statystycznych. Nie zawsze też jest dostatecznie dobrze sformułowany cel pracy i postawiony sam problem badawczy.

Kadra jest zaangażowana w pracę ze studentami, udziela studentom wsparcia w wykorzystaniu uwag do poprawy ocen co podkreślili studenci na spotkaniu z ZO.

Studenci znają kryteria oceny i weryfikacji efektów, które są podawane na pierwszych zajęciach i w sylabusach. Kadra prowadząca zajęcia ma na ogół duże doświadczenie dydaktyczne, a prace sprawdzają osoby prowadzące przedmiot. Stwierdzono, jednak, że wybór promotorów jest dosyć ograniczony, a prace dyplomowe oceniał ten sam recenzent przy zróżnicowanej ich tematyce.

Prace etapowe, przeglądane podczas wizytacji potwierdzają osiąganie przez studentów praktycznych umiejętności związanych z przygotowaniem zawodowym, z reguły na pracach naniesione są uwagi Prowadzącego wskazujące na błędy popełnione przez studentów. Prace etapowe są archiwizowane, a studenci mają do nich dostęp, co zapewnia przejrzystość systemu weryfikacji. Dobór tematyki i rodzajów prac etapowych umożliwia sprawdzenie kompetencji studentów w zakresie wykorzystania wiedzy i nabytych umiejętności w celu rozwiązywania rzeczywistych zadań i problemów praktycznych. Prace oparte na analizie i ocenie potencjalnych, bądź rzeczywistych problemów związanych z praktyką działalności gospodarczej lub finansów samorządów terytorialnych są najczęstszą formą zaliczania zajęć z przedmiotów praktycznych. Prace zaliczeniowe dotyczyły realnych problemów w istniejących firmach, analiz finansowych przedsiębiorstw, gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego, marketingowej czy też windykacyjnej działalności banków. Wprowadzanie takich rozwiązań znacząco wpływa na upracticznienie kierunku studiów i przygotowanie przyszłych absolwentów do wejścia na rynek pracy, a następnie podjęcia własnej działalności gospodarczej bądź zatrudnienia w podmiotach już funkcjonujących.

Analiza ocen egzaminacyjnych z ostatniej sesji egzaminacyjnej wskazuje, iż rozkład ocen w większości przypadków nie budzi zastrzeżeń. Wyjątkiem były zajęcia z finansów, na których przeważały oceny bardzo dobre. Analiza ocen, przegląd prac etapowych jak i rozmowa ze studentami pozwala uznać, że system weryfikacji efektów jest rzetelny i sprawiedliwy, przy czym egzamin ustny z matematyki i statystyki ogranicza porównywalność ocen i wymaga przejścia na egzamin pisemny.

System weryfikacji jest na tyle elastyczny, że pozwala dostosować terminy, czas trwania egzaminu i sposoby oceny efektów do osób niepełnosprawnych. Przebieg sesji, terminy i rozkład egzaminów jest uzgadniany ze studentami. Wydział nie ma określonych zasad dotyczących rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Regulamin studiów przewiduje egzaminy komisyjne w sytuacjach, w których student uzna, iż zostały naruszone określone zasady sprawdzania efektów. Przepisy wewnętrzne Uczelni przewidują również działanie odpowiednich komisji dyscyplinarnych. Studenci wiedzą że mogą ze swoimi trudnymi sprawami zwrócić się do władz Wydziału.

Studenci mają możliwość udziału w pracach badawczo-rozwojowych, udziału w konkursie organizowanym od 2009 roku na prace dyplomowe a także w konferencjach Studenckich Kół Naukowych i publikowania w Wydawnictwach uczelnianych.

Szczegółowe zasady, tryb zaliczania zajęć praktycznych i praktyk zawodowych studentów określa Regulamin odbywania zajęć praktycznych i praktyk zawodowych studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu..

Zgodnie z postanowieniami zawartych porozumień o prowadzenie praktyk studentów PWSZ uczelnia zobowiązuje się m.in. do sprawowania nadzoru dydaktyczno-wychowawczego nad praktykami zawodowymi oraz kontroli i oceny tych praktyk, która realizowana jest w formie hospitacji.

Zgodnie z § 8 Regulaminu hospitacji dokonuje koordynator zajęć praktycznych lub opiekun praktyk. Zakres hospitacji obejmuje sprawdzenie obecności studenta na zajęciach praktycznych i praktyce, uzyskanie opinii o przebiegu zajęć praktycznych i praktyki oraz realizacji programu zajęć praktycznych i praktyki, weryfikację efektów kształcenia, a także przestrzeganie przez studenta dyscypliny pracy. Zgodnie z przedłożoną podczas wizytacji dokumentacją, na uczelni prowadzone są hospitacje praktyk zawodowych, jednakże w wielu przypadkach brak w

protokołach z hospitacji wskazania miejsca odbywania praktyki, a zawarta w nich opinia ogranicza się do stwierdzenia, że „student w sposób poprawny wykonywał powierzone mu zadania zgodnie z założonymi efektami kształcenia i programem praktyki zawodowej”. Zespół oceniający wskazuje na rozważenia możliwości wprowadzenia w protokole z hospitacji praktyk zawodowych również opinii opiekuna studenta z ramienia instytucji, w której odbywana jest praktyka o wywiązywaniu się studenta z obowiązków wynikających z zadań określonych przez praktykę, co wypełni wymogi regulaminu, w którym wskazano, że hospitacja ma na celu *uzyskanie opinii o przebiegu zajęć praktycznych*. Z przedłożonych protokołów z hospitacji praktyk zawodowych wynika, że każda hospitacja trwała 1 godzinę i wszystkie realizowane były przez jedną osobę, która podczas jednego dnia realizowała 8 takich hospitacji (np. 8, 9 i 20 lutego 2018 r.). Wypowiedzi studentów obecnych na spotkaniu z przedstawicielami PKA potwierdziły hospitację praktyk przez opiekuna.

Zaliczenie praktyk zawodowych odbywa się na podstawie podpisanej umowy o organizacji praktyk oraz poprawnie wypełnionego przez studenta Dzienniczka Praktyki Zawodowej (w semestrze II, III, IV, V) oraz egzaminu pisemnego (w semestrze V) dotyczącego zagadnień i prac realizowanych podczas praktyki. Zdanie egzaminu pozwala na przypisanie studentowi punktów ECTS. Zespół Oceniający uznaje, że egzamin jest właściwym weryfikatorem osiągania efektów uzyskanych na praktykach, choć warto rozważyć również jego ustną formę.

Po zakończeniu praktyk studenci wypełniają anonimową ankietę – kwestionariusz oceny praktyki zawodowej. W zdecydowanej większości studenci ocenili miejsca, organizację oraz nabyte umiejętności i kompetencje dobrze lub bardzo dobrze co potwierdzać może odpowiedni poziom realizowanych praktyk zawodowych.

Prowadzone dzienniczki praktyki zawodowej umożliwiają studentom oraz zakładowym opiekunom praktyk wyszczególnienie zakresu wykonywanych prac podczas praktyki oraz powiązanie ich ze zrealizowanymi efektami kształcenia w celu sformułowania oceny. W dzienniczkach występują przypadki oceny osiągnięcia efektów kształcenia mimo, że z zakresu czynności i zrealizowanych efektów nie wynika, że taki efekt został osiągnięty. Wątpliwym jest również osiągnięcie opisanych w dzienniczku efektów poprzez realizację wskazanych w nich czynności, jak np. osiągnięcie efektów FiR_U06 i FiR_U08 – *umie analizować czynniki determinujące zjawiska ekonomiczne i społeczne zachodzące w otoczeniu organizacji z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi oraz identyfikować, ocenić poziom ryzyka poprzez czynności opisane w dzienniczku jako „porządkowanie oraz archiwizowanie tytułów wykonawczych, postępowań egzekucyjnych oraz korespondencji zwrotnej”* czy efektu FiR_K08 – *podaje własne rozstrzygnięcia problemu, prezentując aktywną i twórczą postawę* poprzez kserowanie akt sprawy, odbieranie telefonów i obijanie dokumentów pieczęciami.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas spotkania ze studentami, prowadzący podczas pierwszych zajęć w semestrze przekazują szczegółowe informacje dotyczące przedmiotu, wymaganej literatury, formy i zasad zaliczenia, a także informacji o zasadach ewentualnego poprawiania ocen niedostatecznych, zaliczania nieobecności oraz godzin konsultacyjnych. Zasady oceniania nie ulegają zmianom w trakcie trwania roku akademickiego. Studenci podkreślają, że zasady oceniania prac są przejrzyste i zrozumiałe, zaś czas ich sprawdzania i informowania o wynikach bardzo krótki. Studenci mają zapewnioną możliwość wglądu do sprawdzonych i ocenionych prac pisemnych.

Uczelnia weryfikuje przydatność efektów kształcenia na rynku pracy, przy czym absolwenci kierunku finanse i rachunkowość będą poddani temu badaniu w roku 2018. Natomiast Uczelnia pozyskuje informacje o przydatności efektów kształcenia na rynku pracy od pracodawców współpracujących z uczelnią w zakresie organizacji praktyk zawodowych oraz uczestniczących w procesie kształcenia co potwierdzało spotkanie ZO z przedstawicielami pracodawców, o czym szerzej przy ocenie kryterium 5.

2.3.

Rekrutacja na kierunek finanse i rachunkowość odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale Senatu na każdy rok akademicki. Ogólne zasady rekrutacji na studia pierwszego stopnia na kierunek finanse i rachunkowość zostały zawarte w uchwale Nr 12/2016 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu z dnia 31 maja 2016 roku z późn. zm. Odrębna uchwała określa zasady przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych stopnia centralnego na trzy kolejne lata (uchwała Senatu nr 23/2014 z dnia 16 maja 2014 roku).

Postępowanie kwalifikacyjne na I rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku finanse i rachunkowość odbywa się w trybie konkursu świadectw dojrzałości. Warunkiem przyjęcia na I rok studiów jest posiadanie świadectwa maturalnego, złożenie odpowiednich dokumentów i spełnienie przyjętych przez Senat kryteriów. Kryterium przyjęć stanowi suma punktów uzyskanych ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych na egzaminie maturalnym przeliczonych według podanego algorytmu, który premiuje poziom rozszerzony. Zróżnicowano postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów ze starą i nową maturą. Liczba punktów uzyskanych w postępowaniu rekrutacyjnym stanowi podstawę do ustalenia listy rankingowej kandydatów. Kandydaci przyjmowani są zgodnie z kolejnością zajmowaną na liście rankingowej do momentu wykorzystania limitu określonego przez uchwałę Senatu. Postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów na wszystkie kierunki studiów przeprowadza powoływana przez Rektora Międzywydziałowa Komisja Rekrutacyjna. Wyniki postępowania kwalifikacyjnego na każdym etapie są dokumentowane i upubliczniane na tablicach ogłoszeń. Informacje dotyczące zasad rekrutacji są powszechnie dostępne, między innymi, za pośrednictwem strony internetowej Uczelni.

Zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, a kryteria naboru zapewniają równe szanse w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

W Uczelni prowadzone są analizy dotyczące liczby kandydatów, studentów oraz absolwentów. Po zakończeniu procesu rekrutacji na dany rok akademicki Uczelniana Komisja Rekrutacyjna przygotowuje raport, w którym porównuje dane dotyczące kandydatów na poszczególne kierunki studiów w ciągu ostatnich trzech lat naborów na studia. Dane te mają charakter poglądowy i służą Władzom Uczelni do określenia limitów przyjęć, motywów wyboru kandydatów kierunku studiów oraz określenia perspektyw dla rozwoju i realizacji kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów. Monitorowaniem liczby studentów i absolwentów oraz osób skreślonych zajmuje się Dział Kształcenia we współpracy z dziekanatami wydziałów.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu ma opracowane zasady oraz sposób potwierdzania efektów uczenia się uzyskiwanych poza systemem szkolnictwa wyższego. Zasady oraz sposób potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem szkolnictwa wyższego określa Regulamin studiów oraz uchwała Senatu nr 27/2015 z dnia 30 czerwca 2015 roku. W regulaminie stanowiącym załącznik do tej uchwały określone zostały zasady, warunki oraz tryb potwierdzania efektów uczenia się. Uczelnia posiada procedurę potwierdzania efektów uczenia się, jednakże w związku z brakiem oceny programowej na kierunku finanse i rachunkowość nie została ona uruchomiona.

Regulamin studiów przewiduje możliwość identyfikacji i przenoszenia efektów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także oceny ich adekwatności do efektów kształcenia zakładanych dla kierunku studiów finanse i rachunkowość. Zasady te nie budzą wątpliwości i uwzględniają system ECTS.

Zasady dyplomowania na Wydziale są zgodne z Regulaminem Studiów. Student w celu uzyskania dyplomu jest zobowiązany uzyskać w toku studiów 180 punktów ECTS, opracować pracę dyplomową i otrzymać pozytywne oceny opiekuna pracy i recenzenta, złożyć egzamin

dyplomowy z wynikiem pozytywnym, zaliczyć praktykę zawodową. Praca dyplomowa ma być opracowana zgodnie z wymogami określonymi w Wymogach dotyczących przygotowania pracy dyplomowej opracowanych na Wydziale Nauk Technicznych i Ekonomicznych. Uczelnia dokonuje w odniesieniu do wszystkich prac dyplomowych zweryfikowania stopnia ich samodzielności poprzez system antyplagiatowy. Ogólny wynik na dyplomie uwzględnia ocenę pracy dyplomowej, ocenę egzaminu dyplomowego i średnią ocenę uzyskaną w okresie studiów. Studenci mogą zapoznać się ze szczegółowo opisaną procedurą dyplomowania dostępną na stronie internetowej wydziału. Także opiekunowie prac dyplomowych mają obowiązek zapoznać studentów z procedurą dyplomowania.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów kierunku finanse i rachunkowość wyodrębnia odpowiednie grupy modułów przypisując im właściwą liczbę godzin i punktów ECTS. Czas przewidziany na realizację całego programu jak i poszczególnych modułów pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia. W programie kształcenia widoczna jest przewaga modułów związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Program zawiera ofertę zajęć do wyboru co umożliwia wybór ścieżki kształcenia zgodnie z zainteresowaniami studentów. Treści kształcenia są podporządkowane efektom kształcenia i integrują wiedzę z umiejętnościami poprzez wykorzystanie metod, norm i zasad działania, zawodowego środowiska pracy z zakresu finansów i rachunkowości. Również formy zajęć i metody dydaktyczne dostosowane są do praktycznego profilu kształcenia. Wykorzystywane są studia przypadków, zadania praktyczne, w mniejszym zakresie metoda projektowa. Grupy studenckie są relatywnie niewielkie, co sprzyja osiąganiu przedmiotowych efektów kształcenia, w tym osiąganych na zajęciach laboratoryjnych i ich nadzorowi, w tym z wykorzystaniem specjalistycznych programów i systemów informatycznych jak np. Symfonia, Optima, co uwzględnia warunki przyszłego środowiska pracy studenta. Harmonogram zajęć należy ocenić jako przejrzysty i zorientowany na potrzeby studentów. Weryfikacja efektów jest oparta na egzaminach na ogół pisemnych ale i ustnych, obserwacji i ocenie aktywności studentów. Weryfikacja efektów jest rzetelna jednak egzaminy ustne nie zapewniają porównywalności ocen ze względu na zróżnicowane pytania. Dobór sposobów weryfikacji efektów uwzględnia specyfikę efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci otrzymują informację zwrotną dotyczącą osiąganych wyników. Proces dyplomowania obejmuje seminarium, przygotowanie pracy dyplomowej i zdanie egzaminu dyplomowego przed odpowiednią Komisją. Uczelnia ma opracowane zasady potwierdzania efektów uczenia się oraz zaliczania i identyfikacji efektów uzyskiwanych w uczelniach innych niż macierzysta. Zasady rekrutacji na studia I stopnia są przejrzyste.

Dobre praktyki

- Przystąpienie do projektu płatnych praktyk zawodowych umożliwiających studentom nabycie dodatkowych umiejętności i wiedzy.

Zalecenia

należy przypisać punkty ECTS w przypadku niektórych przedmiotów, w taki sposób, aby występowały całe punkty, a nie ich dziesiąte części

-Wprowadzić do programu kształcenia w celu wzmocnienia osiągania efektów w zakresie umiejętności analitycznych, większy udział zajęć o charakterze projektowym

-W celu lepszego dostosowania sposobów weryfikacji efektów kształcenia do potrzeb profilu praktycznego, należy opracować standardy dla prac projektowych stanowiących podstawę oceny umiejętności analitycznych, prognostycznych, projektowych i zasady ich weryfikacji

- wprowadzić wspólny standard dla prac licencjackich –

- promować zastosowanie metod statystyczno-ekonometrycznych w pracach dyplomowych
- bardziej zróżnicować wybór promotorów –
- zrezygnować z egzaminów ustnych na korzyść egzaminów pisemnych takich przedmiotów jak: matematyka i statystyka, ponieważ nie zapewniają one porównywalności ocen między studentami, jak też nie weryfikują w odpowiednim stopniu umiejętności
- wprowadzić szczegółowe pytania z matematyki i statystyki
- należy monitorować zawartość treści pytań egzaminacyjnych i zaliczeniowych ze względu na stopień trudności i zakres wymagań
 - Dokonywać weryfikacji efektów osiągniętych na praktykach zawodowych na podstawie wykonywanych zadań
 - Ujednolicić opis efektów kształcenia ujętych w sylabusach i dzienniczkach praktyk

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Polityka jakości realizowana w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu jest częścią Strategii rozwoju Uczelni, którą na mocy Uchwały Senatu Nr 12/2014 z dn. 25.03.2014 r. przyjęto do realizacji na lata 2014-2020.

Realizację polityki jakości wspiera wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, którego funkcjonowanie aktualnie reguluje Uchwała Senatu Nr 45/2017 z dn. 26.09.2017 r. W powyższym dokumencie zamieszczono szczegółowy opis działań podejmowanych w ramach prowadzonej polityki jakości w zakresie monitorowania, oceny i doskonalenia jakości kształcenia oraz wdrożonego systemu.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu określiła, a Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych stosuje w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zasady projektowania i zatwierdzania programów kształcenia, które aktualnie reguluje Uchwała Senatu Nr 19/2017 z dn. 25.04.2017 r. w *sprawie wytycznych do opracowania efektów kształcenia, programów kształcenia i planów studiów oraz studiów podyplomowych*.

Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni uczestniczą w projektowaniu, zatwierdzaniu, monitorowaniu i okresowym przeglądzie programu kształcenia, zgodnie z zapisami procedury „*pozyskiwanie i przetwarzanie informacji od interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych dotyczących projektowania, realizacji i ewaluacji programu kształcenia*”, stanowiącej załącznik nr 18 wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Ponadto udział w powyższych procesach zapewniają poszczególnym grupom interesariuszy gremia działające na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, stanowiące jednocześnie strukturę organizacyjną wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

W skład tejże struktury wchodzi organy kolegialne Uczelni, którymi są: Senat, Konwent i Rady Wydziałów, organy jednoosobowe: Rektor i Dziekan, a także Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz powołane na poziomie Wydziału Nauk Technicznych i Ekonomicznych: Wydziałowa Rada Programowa oraz Rada Pracodawców.

Na uwagę ZO zasługuje fakt, iż do prac Senatu, Rady Wydziału, Uczelnianej i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Rady Programowej włączono przedstawicieli nauczycieli akademickich i studentów delegowanych przez Samorząd Studencki, jako interesariuszy wewnętrznych. W przypadku interesariuszy zewnętrznych przedstawicieli otoczenia społeczno- gospodarczego Uczelni i Wydziału, w tym absolwentów zaangażowano do uczestnictwa w posiedzeniach Konwentu i Rady Pracodawców.

Powyższe gremia stanowią kluczowe organy opiniotwórcze i doradcze w sprawach projektowania, wdrażania i doskonalenia programów i efektów kształcenia. Istotną rolę w powyższych kwestiach pełnią także wszyscy nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku, a w szczególności kadra stanowiąca minimum kadrowe. Osoby prowadzące dany przedmiot odpowiadają za jego realizację, w tym także za definiowanie przedmiotowych efektów kształcenia, opracowanie sylabusu przedmiotu, metod i sposobów realizacji efektów kształcenia, a także uczestniczą w konsultacjach dotyczących obsady zajęć.

Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu uzyskał uprawnienia do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia o profilu praktycznym na kierunku

finanse i rachunkowość na mocy decyzji MNiSW z dn. 16.04.2014 r. poprzedzonej rozpatrzeniem przez PKA wniosku, w sprawie którego Prezydium PKA wydało pozytywną opinię wyrażoną w Uchwale Nr 72/2014 z dn. 06.03.2014 r.

Efekty kształcenia realizowane na kierunku *finanse i rachunkowość* zostały opracowane w oparciu o KRK dla profilu praktycznego, przyjęte i zatwierdzone przez Senat Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu na podstawie Uchwały Nr 3/2013 z dn. 29.01.2013 r. w sprawie utworzenia kierunku *finanse i rachunkowość* w formie studiów stacjonarnych I stopnia o profilu praktycznym. Z kolei kształcenie na kierunku uruchomiono od roku akademickiego 2014/2015. Podczas tworzenia programu kształcenia uwzględniono opinie interesariuszy wewnętrznych, których stanowili wówczas nauczyciele akademicy i Samorząd Studencki. Z kolei w przypadku interesariuszy zewnętrznych przeanalizowano oczekiwania lokalnego rynku pracy poprzez wnikliwą lekturę analiz rynku opracowanych dla województwa podkarpackiego oraz barometr zawodów. Ponadto przeprowadzono konsultacje z przedstawicielami Rady Pracodawców, działającej przy Wydziale Nauk Technicznych i Ekonomicznych oraz członkami zasiadającymi w Konwencie Uczelni.

Przy opracowaniu programu kształcenia dla ocenianego kierunku korzystano z „dobrych praktyk” dotyczących tworzenia programów studiów, ze szczególnym uwzględnieniem formułowania listy zakładanych efektów kształcenia. Ponadto uwzględniono międzynarodowe wzorce, wśród których wymieniono standardy opracowane przez Quality Assurance Agency (QAA) oraz dokument Subject benchmark state ment (SBS).

Konstruując program kształcenia, w tym efekty kształcenia zastosowano tzw. deskryptory dublińskie oraz deskryptory ERK i PRK. Ponadto, uwzględniono wnioski zawarte w Projekcie „Tuning Educational Structures in Europe” (Harmonizacja struktur kształcenia w Europie), co pozwoliło zapewnić porównywalność i kompatybilność kształcenia w skali międzynarodowej oraz uwzględnić oczekiwania lokalnych pracodawców. Szczególne znaczenie przy formułowaniu programu kształcenia przypisano kształtowanie u studentów umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych.

W kolejnych latach dokonano nielicznych i drobnych korekt programu kształcenia, które zostały przeprowadzone w oparciu o zgłoszone potrzeby studentów, zmieniające się przepisy prawa, wyniki badań naukowych oraz aktualną wiedzę z zakresu dyscyplin naukowych, z których kierunek się wywodzi, ocenę realizacji efektów kształcenia, cykliczne przeglądy programowe ze szczególnym uwzględnieniem opinii praktyków, a także wyniki badań przeprowadzanych wśród studentów, opinie sformułowane w ramach konsultacji np. z kadrą akademicką i otoczeniem zewnętrznym współpracującym z Uczelnią w ramach Konwentu, z Wydziałem w formie Rady Pracodawców i bezpośrednio z pracownikami realizującymi zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Wprowadzone zmiany dotyczyły: aktualizacji treści kształcenia, wprowadzenia nowych przedmiotów, zmiany sekwencji przedmiotów, formy realizacji lub metody weryfikacji efektów kształcenia, zwiększeniu liczby godzin zajęć danego przedmiotu, zmiany liczby punktów ECTS.

W 2017 roku efekty kształcenia zostały dostosowane do wymagań Polskiej Ramy Kwalifikacji. Realizacja koncepcji kształcenia, polityki jakości oraz założeń wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia wskazuje, iż kształcenie na kierunku *finanse i rachunkowość* realizowane jest w oparciu o oczekiwania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz zapotrzebowanie i wymogi rynku pracy. Uczelnia na bieżąco monitoruje zmiany zachodzące w otoczeniu, na rynku pracy oraz identyfikuje potrzeby studentów i absolwentów, a pozyskane w ten sposób informacje wykorzystuje w procesie doskonalenia programów kształcenia oraz zasad i procedur służących zapewnieniu i poprawie jakości kształcenia.

Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych prowadzi stałe monitorowanie i okresowe przeglądy programu kształcenia realizowanego na kierunku *finanse i rachunkowość*, które służą jego doskonaleniu. Czynności w powyższym zakresie podejmowane są na bieżąco, a także w systemie cyklicznym, zgodnie z założeniami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz strategią rozwoju Uczelni. W przeglądach programowych uczestniczą interesariusze wewnątrzni i zewnątrzni, w tym Wydziałowa Rada Programowa, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, Konwent oraz Rada Pracodawców.

Istotną rolę w procesie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia odgrywa *procedura pozyskiwania i przetwarzania informacji od interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych dotyczących projektowania, realizacji i ewaluacji programu kształcenia*, stanowiąca załącznik nr 18 wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Odpowiedzialnymi za realizację w/w procedury są: Dziekan Wydziału w zakresie organizacji konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, mającymi na celu pozyskiwanie informacji na temat proponowanych uwag lub zmian do programu kształcenia; Wydziałowa Rada Programowa w zakresie opracowania wniosków i zaleceń dotyczących proponowanych zmian do programu kształcenia oraz Rada Wydziału w zakresie zapoznania się z opracowanymi wnioskami i zaleceniami, a także propozycjami zmian do programu kształcenia oraz sprawdzenia czy zostały one wprowadzone. Działania w zakresie nadzoru nad tworzeniem, doskonaleniem i realizacją programu kształcenia podejmują w szczególności Koordynatorzy przedmiotów.

Zgodnie z założeniami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoring programów kształcenia odbywa się co roku. Rada programowa dla kierunku *finanse i rachunkowość* analizuje przygotowane przez nauczycieli akademickich opisy przedmiotów/modułów, zapoznaje się z raportem Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, protokołami Rady Pracodawców, protokołami ze spotkań z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi, w tym wynikami ankietyzacji wśród interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz sugestiami wynikającymi ze spotkań nieformalnych z osobami współpracującymi z Uczelnią.

W procesie doskonalenia programu kształcenia uwzględnia się również wyniki analizy oceny zajęć dokonywanej przez studentów, osiągniętych przez studentów efektów kształcenia oraz informacje dotyczące rynku pracy i monitorowania mobilności krajowej oraz międzynarodowej studentów oraz absolwentów. Na podstawie powyższych materiałów Rada programowa opiniuje i wnosi propozycje zmian do programu kształcenia. Propozycje zmian w programie zgłaszane przez Radę Programową zatwierdzane są przez Radę Wydziału, po zasięgnięciu opinii Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego. W przypadku zmiany kierunkowych efektów kształcenia swoją opinię wyraża Konwent i zatwierdza je Senat.

Systematyczne monitorowanie oraz przeglądy programowe przyczyniły się do zmian w: przydziale punktów ECTS, sylabusach przedmiotów, polegających na aktualizacji treści kształcenia, literatury lub metod weryfikacji efektów kształcenia, a także godzinach kontaktowych. Zmiany punktów ECTS dotyczyły przedmiotów, takich jak: *Mikroekonomia*, w przypadku którego dodano 0,6 punktu ECTS, *Makroekonomii*- dodano 0,7 punktu ECTS, *Podstawy organizacji i zarządzania*- dodano 0,5 punktu ECTS, *Podstawy rachunkowości*-dodano 0,7 punktu ECTS, *Finanse*- dodano 0,3 punktu ECTS, *Technologie informacyjne*-dodano 1,2 punktu ECTS. Z kolei odjęcie 4 punktów ECTS dotyczyło zajęć z przedmiotu *Wychowanie fizyczne*, co zostało podyktowane przez przepisy prawa, a w szczególności rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów. W przedmiotach: *Mikroekonomia*, *Makroekonomia*, *Podstawy organizacji i zarządzania* dostosowano rozkład punktów ECTS do podziału na

zajęcia dydaktyczne wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i samodzielnej pracy studenta.

Udział kadry i studentów w przeglądach spowodował dostrzeżenie konieczności korekt w programie kształcenia, polegających na zmianie metod dydaktycznych służących zwiększeniu aktywności studentów, umiejętności formułowania wypowiedzi ustnych oraz krytycznej analizy omawianych zagadnień problemowych. Jak wynika z opinii Rady Programowej metody dydaktyczne, po tych zmianach, są bardziej nastawione na kształtowanie kompetencji miękkich, w tym interpersonalnych. W związku z powyższym w przedmiotach *Statystyka i Ekonometria* oraz *Matematyka finansowa* realizowanych w postaci wykładu i zajęć praktycznych dodano metody problemowe, poszukujące, pracę w grupach i pracę indywidualną. W przypadku przedmiotu *Podstawy organizacji i zarządzania* do wykładu dodano studium przypadku, natomiast zadania przypisano dla zajęć praktycznych. Z kolei w ramach *Rachunkowości zarządczej* prowadzonej w formie wykładu dodano dyskusję.

Podczas wizytacji ZO dokonał oceny programu kształcenia realizowanego na ocenianym kierunku, w wyniku którego uznał, iż przegląd programowy powinien być bardziej zorientowany na weryfikację efektów kształcenia, w szczególności z przedmiotów, takich jak: *Matematyka*, *Statystyka*, w przypadku których prowadzone są egzaminy ustne, natomiast sposób zaliczenia powinien być przejrzysty i porównywalny, jak również odpowiednio dokumentowany.

Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych dokonuje pomiaru realizacji efektów kształcenia, który stanowi jeden z głównych elementów wdrożonego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Działania podejmowane w powyższym zakresie mają charakter systematyczny i kompleksowy. Sposób postępowania przy ocenie realizacji efektów kształcenia wraz z uwzględnianymi miernikami ilościowymi i jakościowymi określa procedura stanowiąca załącznik nr 22 wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, którą jest „weryfikacja osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia”.

Z analizy założeń w/w procedury wynika, iż dokonywana ocena obejmuje wszystkie rodzaje zajęć, w tym praktyki i jest prowadzona na każdym etapie kształcenia łącznie z procesem dyplomowania. W pomiarze i monitorowaniu realizacji efektów uczestniczą interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Szczególne znaczenie odgrywa opinia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe ocenianego kierunku, jednakże z uwagi na fakt, iż kierunek *finanse i rachunkowość* jest stosunkowo młody, gdyż dopiero w 2017 zakończył się pierwszy cykl kształcenia i mury Uczelni opuścili pierwsi jego absolwenci skala zgłaszanych propozycji zmian, służących doskonaleniu programu nie jest zbyt duża.

W celu pomiaru realizacji efektów kształcenia Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu określiła mierniki ilościowe i jakościowe. Jednym z głównych mierników ilościowych jest analiza struktury ocen uzyskiwanych przez studentów w danym semestrze. Do wglądu ZO podczas wizytacji przedłożono wyniki analiz dotyczące semestru letniego roku ak. 2016/2017 oraz semestru zimowego roku ak. 2017/2018, z których wynika, iż na ogół uznaje się, że oceny są różnorodne; skala ocen zachowuje rozkład naturalny; dobór różnorodnych metod weryfikacji efektów kształcenia przyczynia się do uzyskiwania przez studentów zróżnicowanych wyników w nauce.

Podczas wizytacji ZO zwrócił uwagę na rozkład ocen uzyskiwanych przez studentów z poszczególnych przedmiotów, a w szczególności przedmioty, z których studenci otrzymali wyłącznie bardzo dobre wyniki. Ponadto w rezultacie przeglądu dokumentacji z praktyk zawodowych dostrzeżono rozbieżności w ujęciu i określeniu efektów kształcenia w sylabusach i programie praktyk zawodowych.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia sprawuje nadzór nad procesem dyplomowania w zakresie poprawności doboru tematów prac dyplomowych oraz ich jakości.

W ramach procesu monitorowania, wybiórcza ocena prac odbywa się po zakończeniu cyklu kształcenia i obejmuje trzy prace dyplomowe oraz recenzje każdego promotora.

Zadania w powyższym zakresie prowadzi doraźnie powoływana Komisja ds. Oceny Tematów Prac Dyplomowych, która opiniuje poziom naukowy przygotowania pracy dyplomowej, jak również weryfikuje wydane opinie recenzji pracy promotora i recenzenta, ich zgodności oraz rozbieżności. W wyniku ocen przeprowadzonych za rok akademicki 2016/2017 nie stwierdzono uchybień merytorycznych ze strony promotorów, jak i recenzentów, w jednym przypadku rozbieżność pomiędzy oceną recenzenta i promotora wynosiła jeden stopień oceny, który uznano za dopuszczalne odchylenie. W przypadku większych różnic wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia przewiduje rozmowę o systemie naprawczym w stosunku do zaistniałej sytuacji, którą zobowiązany jest przeprowadzić Dziekan Wydziału z promotorem i recenzentem.

W odniesieniu do procesu dyplomowania ZO uznał, iż rozwiązania systemowe powinny być bardziej niż dotychczas ukierunkowane na poszerzenie grona promotorów i recenzentów, gdyż aktualnie ich dobór jest zbyt skromny. Ponadto w wyniku oceny losowo wybranych prac dyplomowych stwierdzono, że kadra powinna zachęcać studentów do wprowadzania metod statystycznych, jako metod badawczych.

Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w obszarze monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zapewniają badania ankietowe, którymi obejmowani są studenci i absolwenci. W ocenie ZO badania ankietowe zapewniają interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym wpływ na program kształcenia oraz warunki jego realizacji, gdyż umożliwiają weryfikację jakości prowadzonych zajęć, ocenę osób prowadzących zajęcia, a także innych aspektów funkcjonowania Uczelni wpływających na proces kształcenia, takich jak: infrastruktura, praca dziekanatu, dostęp do informacji.

Z opisu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia wynika, że ocena procesu kształcenia jest niezbędna dla zapewnienia odpowiedniego poziomu kształcenia. W szczególności odnosi się do stałego monitorowania i analizowania procesu kształcenia, a także sposobów weryfikowania efektów kształcenia osiąganych przez studentów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Ponadto wpływa stymulująco na właściwe podejście kadry dydaktycznej do obowiązków wynikających z powierzonych zadań.

Badania wśród studentów prowadzone są anonimowo. Zgodnie z procedurą badań ankietowych wyniki z przeprowadzanych ewaluacji są wykorzystywane do podniesienia poziomu jakości kształcenia, w tym do uzyskania informacji o: efektach kształcenia, stopniu realizacji podstaw programowych oraz zgodności wykładanych treści z zawartymi w dokumentacji dydaktycznej; sposobach realizacji i metodach weryfikacji efektów kształcenia; mocnych i słabych stronach działalności dydaktycznej nauczycieli akademickich; wymaganiach i zasadach oceniania, motywacji nauczycieli akademickich, punktualności rozpoczęcia i kończenia zajęć. Kwestionariusze ankiety wykorzystywane do oceny zajęć dydaktycznych zawiera także wolne miejsce przeznaczone na *uwagi dodatkowe*, w którym studenci mają możliwość zamieszczenia swobodnej wypowiedzi i na ogół chętnie z niej korzystają.

Z przedłożonego raportu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia za 2017 rok wynika, że badanym studentom ocenianego kierunku na początku zajęć na każdym przedmiocie zostały przedstawione efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz metody ich weryfikacji; opis efektów kształcenia jest na ogół zrozumiały, a liczba efektów kształcenia dla danego przedmiotu optymalna.

Wyniki z oceny nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku w roku ak. 2016/2017 wskazują, że poziom prowadzonych zajęć oceniany jest przez studentów bardzo wysoko. Potwierdzeniem powyższego jest średnia uzyskana przez wszystkich pracowników dydaktycznych, która ukształtowała się na poziomie 4,70. Ogólny

wynik z badań ankietowych uznano za bardzo dobry i wystarczający, by zrealizować na zajęciach główne cele i treści programowe oraz osiągnąć zamierzone efekty kształcenia.

Informacje pozyskane z badań ankietowych są istotne przy układaniu planów studiów i obsadzie zajęć dydaktycznych, a także podczas podejmowania decyzji dotyczących kontynuacji zatrudnienia w Uczelni. W sytuacji otrzymania przez nauczyciela negatywnej oceny z ewaluacji wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia przewiduje przeprowadzenie rozmowy dyscyplinującej i dodatkowej ankiety, bądź skierowanie nauczyciela na szkolenie, warsztaty, których zadaniem jest podniesienie kwalifikacji dydaktycznych.

W wyniku m.in. badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów podjęta została decyzja o zmianie profilu kształcenia na praktyczny realizowany na ocenianym kierunku oraz włączenie w proces dydaktyczny praktyków, jak również wprowadzenie *procedury doboru nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć dydaktycznych*, która stanowi załącznik nr 2 do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Z uwagi na postulaty studentów płynące z ankiet, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu realizuje w latach 2014-2020 projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszy Rozwoju Regionalnego w ramach, którego modernizowana jest infrastruktura Uczelni. Ponadto, uznając uwagi studentów wynikające z ankiet zmniejszono liczbę efektów kształcenia z przedmiotu *Analiza ekonomiczna*, w przypadku którego zredukowano efekty kształcenia z 11 na 6 oraz *Finanse*, z którego zmniejszono efekty z 6 na 4.

. Na potrzeby studentów wykorzystywane są specjalistyczne programy Comarch ERP Optima, Sage Symfonia.

Poza badaniami ankietowymi studenci, jako interesariusze wewnętrzni mają możliwość wypowiadania się na temat realizacji programu kształcenia w ramach cyklicznie organizowanych spotkań z Dziekanem, konsultacji, dyżurów oraz bezpośredniego kontaktu z nauczycielami akademickimi, władzami wydziału i Uczelni, pracownikami administracji, jak również poprzez Samorząd Studencki i reprezentację studentów w Senacie, Radzie Wydziału oraz gremiach działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia.

Z uzyskanych w toku wizytacji informacji wynika, iż przedstawiciele studentów systematycznie uczestniczą w posiedzeniach Wydziałowej i Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Rady Programowej i Rady Wydziału, podczas których mają zapewnioną swobodę wypowiedzi i chętnie z niej korzystają. Powyższe potwierdziła przedstawicielka studentów uczestnicząca w spotkaniu ZO z Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia, która wyraziła duże zadowolenie z możliwości zgłoszenia wszelkich uwag władzom dziekańskim i pracownikom oraz zadeklarowała, iż ma poczucie realnego wpływu na kształtowanie programu realizowanego na ocenianym kierunku.

Studenci biorą udział w procesie zatwierdzania programu kształcenia za pomocą mechanizmów przewidzianych przez przepisy prawa o szkolnictwie wyższym oraz akty prawne o charakterze wewnętrznym obowiązujące na Uczelni. Partycypacja studentów w procesie zatwierdzania obejmuje opiniowanie oraz uczestnictwa w głosowaniach podczas posiedzeń organów kolegialnych, m.in. Rady Wydziału.

W zakresie projektowania, zatwierdzania i doskonalenia programu kształcenia Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu prowadzi systemową współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym. W powyższym celu przedstawiciele rynku pracy zaangażowano do prac w działającym przy Uczelni Konwencie oraz z uwagi na specyfikę kierunków włączono do powołanej Rady Pracodawców.

Z uzyskanych w toku wizytacji informacji wynika, iż prowadzona współpraca z otoczeniem zewnętrznym ma na celu pozyskanie opinii na temat: koncepcji kształcenia w tym kierunku finanse i rachunkowość, programu i efektów kształcenia, sylwetki absolwenta, obsady zajęć, a także organizacji praktyk studenckich. Efektem prowadzonej współpracy oraz wymiany doświadczeń jest wprowadzenie do realizacji przedmiotów, takich jak *Prawo gospodarcze i Prawo umów w obrocie gospodarczym*, które zasugerował Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu oraz firma Santa Eko Sp. Z. o.o.

W ramach potrzeb rynku pracy interesariusze zewnętrzni postulowali wprowadzenie określonych treści kształcenia, ponadto w odpowiedzi na ich potrzeby zmianie uległ opis efektów kształcenia, metody weryfikacji efektów oraz efekty przedmiotowe, a wprowadzone zmiany objęły zarówno praktyki zawodowe, jak i niektóre przedmioty podstawowe i specjalistyczne.

Przykładowo w przypadku przedmiotu *Podstawy rachunkowości* po konsultacji z Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A zamieniono efekt brzmiący: „umie sporządzić bilans, rachunek zysków i strat oraz interpretuje wynik finansowy na efekt „w ramach zespołu sporządza bilans, rachunek zysków i strat oraz interpretuje wynik finansowy”, z kolei na prośbę ABM Biuro Rachunkowe **Pilkington Polska Sp. z o.o. na zajęciach praktycznych** dodano treści z zakresu analizy błędów księgowych.

Na podstawie opinii interesariusza zewnętrznego- Sambor Sp. z o.o. oraz po konsultacjach z prowadzącym Przedmiot *Analiza ekonomiczna* uszczegółowiono i dodano treści z zakresu analizy wskaźnikowej, ekonomicznej na wybranych programach specjalistycznych, efektywności ekonomicznej, natomiast po dodatkowych opiniach Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu, **Pilkington Polska Sp. z o.o. oraz** nauczycieli akademickich zmianie uległy także metody weryfikacji efektów kształcenia; prezentację zamieniono na kolokwium i analizę studium przypadku na zajęciach praktycznych.

Uwagi interesariuszy zewnętrznych, takich jak ABM Biuro Rachunkowe, **Pilkington Polska Sp. z o.o.**, Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, absolwent posłużyły do zmiany metod weryfikacji efektów kształcenia z przedmiotu *Finanse publiczne*, w przypadku którego referat zamieniono na kolokwium i aktywność studentów na zajęciach.

Sugestie interesariuszy zewnętrznych: ABM Biuro Rachunkowe, Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu zostały uwzględnione w przedmiocie *Rachunkowość zarządcza*, w przypadku którego rozszerzono treści z zakresu holdingu w aspekcie prawnym, bilansowym i podatkowym, natomiast na prośbę Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. dodano treści dotyczące dźwigni finansowej.

Wpływ firmy Sambor Sp. z o.o., jako interesariusza zewnętrznego odnotować należy także w przypadku przedmiotu *Finanse*, w przypadku którego dodano do treści kształcenia ocenę sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, zarządzanie majątkiem obrotowym, ryzyko rynkowe i kryzysy finansowe.

Ponadto w odpowiedzi na zalecenia współpracujących z Uczelnią podmiotów zewnętrznych, dotyczące poszerzenia kompetencji językowych studentów Uczelnia zaoferowała możliwość nauki wybranych przedmiotów w języku obcym, choć aktualnie nie są one realizowane ze względu na brak kandydatów w ofercie znalazły się: *Analiza ekonomiczna*, *Finanse*, *Finanse publiczne*, *Finanse przedsiębiorstwa*.

Systemowy charakter współpracy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu z otoczeniem zewnętrznym w zakresie kierunku finanse i rachunkowość, przejawia się także poprzez włączenie praktyków w proces dydaktyczny, co zapewnia przenikanie do procesu kształcenia potrzeb rynku pracy, gdyż praktycy uczestniczą w formułowaniu efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz określają treści kształcenia wraz ze sposobem realizacji i metodami weryfikacji efektów.

Aktualnie przedstawiciele otoczenia społeczno- gospodarczego zaangażowano do prowadzenia przedmiotów, takich jak: *Antropologia instytucji, Socjologia organizacji, Analiza ekonomiczna, Analiza finansowa, Bankowość, Biznes plan, Doradztwo podatkowe, Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw, Etyka gospodarcza, Finanse, Finanse przedsiębiorstwa, Finanse publiczne, Makroekonomia, Marketing w przedsiębiorstwie, Mikroekonomia, Organizacja prac księgowych, Podstawy organizacji i zarządzania, Podstawy rachunkowości, Pośrednictwo finansowe i usługi finansowe, Programy finansowo-księgowe specjalistyczne, Przedsiębiorczość, Rachunkowość bankowa, Rachunkowość finansowa II, Rachunkowość finansowa przedsiębiorstwa, Rachunkowość zarządcza, Rynki finansowe, Rynki i inwestycje finansowe, Seminarium dyplomowe, Techniki sprzedaży, Ubezpieczenia społeczne i prawo pracy.*

Wyniki prowadzonej współpracy Uczelni oraz Wydziału Nauk Technicznych i Ekonomicznych z otoczeniem społeczno- gospodarczym wykorzystywane są w procesie dyplomowania, czego potwierdzeniem jest realizacja prac dyplomowych na potrzeby instytucji zewnętrznych, jako przykładowe wskazano prace na temat:: *„Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa na przykładzie Zakładów Chemicznych Siarkopol SP. Z O.O.”, „Funkcjonowanie bankowości elektronicznej na przykładzie Nadwiślańskiego Banku Spółdzielczego w Solcu Zdroju”, „Analiza finansowa na przykładzie przedsiębiorstwa Piotrowice II w latach 2013-2015”, „Wpływ środków unijnych na działalność inwestycyjną jednostki samorządu terytorialnego i jej sytuację finansową na przykładzie Gminy i Miasta Sandomierz”, „Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa na przykładzie Feniks Metals Sp. z o.o. w Chmielowie”, „Ocena kosztów likwidacji kopalni i rekultywacji terenów pokopalnianych oraz działań inwestycyjnych na przykładzie Kopalni Siarki Machów”, „Wybrane aspekty finansowe kształtujące działalność przedsiębiorstwa Harper Hygienics S.A. w TSSE Euro-Park Wisłosan”, „Windykacja należności banku na przykładzie PKO BP S.A. Oddział w Sandomierzu”, „Analiza finansowa jako podstawa oceny sytuacji i kondycji finansowej przedsiębiorstwa na przykładzie firmy Mondi Bags Mielec sp. z o.o. za lata 2013-2015”.*

Istotną formę współpracy Wydziału Nauk Technicznych i Ekonomicznych z otoczeniem zewnętrznym stanowią badania badawczo-rozwojowe a także naukowe prowadzone przez pracowników na rzecz środowiska. Ponadto elementem współpracy są wspólnie organizowane konferencje, seminaria, wykłady otwarte oraz prowadzenie zajęć przez kadrę w szkołach ponadgimnazjalnych.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu oraz Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych podejmują starania służące dostosowaniu programu kształcenia do potrzeb rynku pracy poprzez kontynuację własnego monitoringu losów zawodowych absolwentów, co więcej na bieżąco śledzone są wyniki badań prowadzonych przez inne podmioty działające w regionie np. urząd pracy.

W przypadku ocenianego kierunku pierwsi jego absolwenci ukończyli studia w 2017 roku, w związku z czym nie uczestniczyli jeszcze w badaniach losów absolwentów z uwagi na fakt, iż pierwszy etap monitoringu uruchamiany jest po roku od ukończenia studiów.

W celu zasięgnięcia informacji na temat sytuacji absolwentów kierunku *finanse i rachunkowość* i ich adaptacji na rynku pracy Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych zapoznał się z wynikami analiz dokonanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, z których wynika bardzo niska stopa bezrobocia wśród absolwentów ocenianego kierunku (99% finansistów znalazło zatrudnienie lub rozpoczęło własną działalność gospodarczą), co potwierdza stałe zapotrzebowanie na specjalistów z zakresu finansów. Potrzebę kształcenia w ramach w/w kierunku odnotowano także na podstawie oczekiwań i dynamicznego rozwoju Tarnobrzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

W odniesieniu do absolwentów, jako interesariuszy zewnętrznych cenne źródło informacji służących doskonaleniu programu kształcenia stanowiły bezpośrednie kontakty, które posiadają nauczyciele akademicy realizujący zajęcia na ocenianym kierunku. Z informacji uzyskanych w toku wizytacji wynika, iż za pośrednictwem kadry absolwenci pozytywnie wypowiedzieli się na temat przydatności na rynku pracy zakładanych w programie studiów efektów kształcenia. Podobne sformułowania przekazali interesariusze zewnętrzni uczestniczący w spotkaniu z ZO, którzy jednogłośnie podkreślili odpowiednie kwalifikacje absolwentów ocenianego kierunku do zajmowania stanowisk w instytucjach i podmiotach, które osobiście reprezentują.

Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych w celu doskonalenia programu kształcenia realizowanego na kierunku *finanse i rachunkowość* do potrzeb rynku pracy utrzymuje stałe kontakty z absolwentami, którzy kontynuują kształcenie w Uczelni na studiach drugiego stopnia, gdyż taka możliwość została stworzona absolwentom w ramach kierunku ekonomia menedżerska oraz studiów podyplomowych.

Ponadto w oparciu o analizy Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia dotyczące opinii absolwentów innych kierunków studiów na temat programu kształcenia sformułowano trzy efekty kształcenia do praktyk zawodowych. Z ogólnouczelnianych badań pozyskano informację, że rok po ukończeniu studiów 86% badanych absolwentów, stwierdza, że program kształcenia powinien być zrównoważony między teorią a praktyką, a 11% absolwentów uznaje, że program kształcenia powinien mieć przede wszystkim charakter praktyczny. Podobne opinie na temat programu kształcenia wyrazili absolwenci po 3 latach od ukończenia studiów. Biorąc także pod uwagę wykorzystywanie wiedzy, kompetencji oraz zdobytego doświadczenia podczas realizacji praktyk zawodowych po ukończeniu studiów, 60% respondentów zadeklarowało, że wykorzystuje je często w swojej pracy zawodowej, co jak już wspomniano w powyższej części raportu znalazło wyraz w efektach kształcenia przypisanych praktykom zawodowym. Postulat absolwentów dotyczący praktyczności studiów wyraża się również w zwiększeniu liczby punktów ECTS przypisanych zajęciom praktycznym oraz wzbogaceniu metod dydaktycznych o metody bardziej rozwijające kompetencje miękkie i aktywność studentów.

3.2

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu wypełnia deklarację zawartą w jednym z celów działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, który stanowi *upowszechnianie informacji na temat kształcenia*.

Powyższy cel jakościowy realizuje także Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych, który czuwa nad zapewnieniem dostępu do informacji różnym grupom interesariuszy, a w oparciu o pozyskane opinie stale doskonali udostępniane zasoby informacyjne.

Wdrożony w Uczelni system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje publiczny dostęp do informacji poprzez *procedurę upowszechniania informacji o ofercie edukacyjnej i jakości kształcenia*, stanowiącą załącznik nr 19 do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu.

Celem powyższej procedury jest upowszechnianie informacji o ofercie edukacyjnej i jakości kształcenia Uczelni. Wprowadzona procedura dotyczy interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, szczególnie kandydatów na studia, którzy poznając ofertę edukacyjną i jakość kształcenia Uczelni, mogą przed podjęciem studiów, zweryfikować swoje oczekiwania odnośnie zakresu kształcenia oferowanego na danym kierunku ze swoimi predyspozycjami a

przede wszystkim z oczekiwaniami rynku pracy i dokonać świadomego wyboru. Procedura dotyczy również pracodawców, którzy pozyskują informacje o zakresie przygotowania absolwentów do funkcjonowania na rynku pracy, a także pozostałych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Głównym zadaniem realizowanych w ramach *procedury upowszechniania informacji o ofercie edukacyjnej i jakości kształcenia* jest stałe monitorowanie i przegląd udostępnianych informacji oraz źródeł wykorzystywanych do ich publikowania.

W przypadku Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu do publikowania danych wykorzystuje się różnego rodzaju źródła informacji, są to w szczególności: strona internetowa Uczelni, Wydziału, portale społecznościowe oraz systemy elektroniczne do obsługi toku studiów. Ponadto zapewnienie dostępu do informacji w wizytowanej jednostce odbywa się z wykorzystaniem tradycyjnych metod, takich jak bezpośredni kontakt z nauczycielami, władzami wydziału, działami administracji oraz tablice i gabloty informacyjne.

Z uzyskanej podczas wizytacji opinii władz jednostki wynika, iż na ogół zapewnia się studentom i innym beneficjentom procesu kształcenia pełne i aktualne informacje o programie kształcenia i uzyskiwanych efektach kształcenia. Mając na uwadze dostępność, kompletność, a także aktualność informacji o ofercie edukacyjnej oraz jakości kształcenia pod kątem zapotrzebowania różnych grup odbiorców Władze Uczelni i Wydziału systematycznie monitorują udostępniane zasoby, a w przypadku zidentyfikowania braków, bądź zastrzeżeń natychmiast podejmują działania korygujące.

Nadzór nad aktualizacją strony internetowej oraz informacji zamieszczanych na tablicach ogłoszeń prowadzi Dział Kształcenia, Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia oraz Dziekan właściwego wydziału. Ponadto, w proces ten włączani są Opiekunowie lat studiów, nauczyciele akademicki, Opiekunowie Kół Naukowych oraz Samorząd Studencki, którzy w trakcie spotkań ze studentami uzyskują informację zwrotną w zakresie propozycji doskonalenia procesu komunikacji ze studentami.

Z dotychczasowych przeglądów zasobów informacyjnych wynika, iż w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu publiczny dostęp do informacji jest zapewniany przez stronę internetową Uczelni, pod adresem (<http://www.pwsz.tarnobrzeg.pl/>) oraz stronę internetową Wydziału Nauk Technicznych i Ekonomicznych. Powyższe strony internetowe stanowią przejrzyste, logicznie uporządkowane i systematycznie aktualizowane zbiory informacji.

Istotną rolę w systemie informacyjnym Uczelni, w tym Wydziału Nauk Technicznych i Ekonomicznych spełnia zintegrowany system informatyczny do zarządzania uczelnią UCZELNIA.XP, na który składają się: Dziekanat.XP – moduł przechowujący bazę danych studentów i absolwentów; pozwalający na pełną ich obsługę podczas całego toku studiów; Rekrutacja.XP i Rekrutacja.WWW – dwa współpracujące ze sobą moduły służące do obsługi rejestracji kandydatów na studia; Stypendia.XP – moduł do naliczania i wypłacania stypendiów, współpracujący z modułem Kasa.XP oraz systemem bankowości elektronicznej; Praktyki.XP – moduł do obsługi praktyk studenckich; Kasa.XP – moduł przechowujący dane finansowe dotyczące rozliczeń ze studentami; Komunikacja z kandydatami na studia i studentami – moduł pozwalający na przekazywanie wiadomości e-mail, SMS oraz ogłoszeń na Wirtualną Uczelnię; który umożliwia szybką i sprawną komunikację ze studentami; Wirtualna Uczelnia – moduł pozwalający studentom na autoryzowany loginem i hasłem dostęp do informacji dotyczących ich danych osobowych, toku studiów, ocen, stypendiów i innych.

Z uzyskanej podczas wizytacji opinii władz jednostki wynika, iż system UCZELNIA.XP stanowi nowoczesne rozwiązanie informatyczne, które usprawnia i ułatwia w znaczący sposób obsługę kandydatów na studia i studentów oraz umożliwia wygodny i bezpieczny dostęp do informacji.

Dodatkowym kanałem i formą publicznego dostępu do informacji dotyczących oferty dydaktycznej Uczelni oraz jakości kształcenia są lokalne media. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu w sposób ciągły współpracuje z lokalną prasą, radiem i telewizją, co w znaczący sposób ułatwia rozpowszechnianie ważnych dla Uczelni treści w formie przystępnej dla opinii publicznej.

W wyniku oglądu przez ZO zawartości stron internetowych prowadzonych przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, należy stwierdzić, że na stronie Uczelni stworzone zostały odpowiednie zakładki dla kandydatów i studentów. W odniesieniu do programu kształcenia ocenianego kierunku strony internetowe Uczelni oraz Wydziału zawierają informacje o kierunku, w tym przedmioty podstawowe, kierunkowe i specjalnościowe, katalog specjalności, sylwetkę absolwenta.

Pod adresem widnieje zakładka poświęcona jakości kształcenia, która zawiera szereg cennych informacji, a w szczególności: uchwałę wprowadzającą wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia wraz z jego opisem oraz załączniki do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, takie jak: założenia Procesu Bolońskiego, Procedura doboru nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć dydaktycznych, Kwestionariusz oceny praktyki zawodowej i zajęć praktycznych, Instrukcja kancelaryjna określająca zasady archiwizacji prac przejściowych studentów, Protokół z hospitacji zajęć dydaktycznych, Ankieta służąca zebraniu opinii studentów na temat prowadzenia zajęć dydaktycznych, Arkusz okresowej oceny nauczyciela akademickiego, Protokół z hospitacji praktyk zawodowych, Protokół okresowej oceny poziomu przygotowania prac dyplomowych oraz dokonanych przez promotora i recenzenta recenzji pracy, Ankieta dotycząca oceny pracy dziekanatów i obsługi studentów oraz wirtualnego dziekanatu, Ankieta skierowana do pracodawców diagnozująca wstępne oczekiwane efekty kształcenia, Protokół z konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi, Protokół z konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, Kwestionariusz oceny działalności Biura Karier, Kwestionariusz oceny warunków socjalnych, Kwestionariusz ankietowego badania losów absolwentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Ankieta skierowana do kandydatów na studia diagnozująca wstępne oczekiwane efekty kształcenia, Procedura pozyskiwania i przetwarzania informacji od interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych dotyczących projektowania, realizacji i ewaluacji programu kształcenia, Procedura upowszechniania informacji o ofercie edukacyjnej i jakości kształcenia, Kwestionariusz oceny jakości kształcenia – student, Kwestionariusz oceny jakości kształcenia – nauczyciel akademicki, Audyt wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, Dokumenty wewnętrzne stanowiące integralną część Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia: Regulamin studiów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu; Regulamin studiów podyplomowych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu; Regulamin odbywania zajęć praktycznych i praktyk zawodowych studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu; Regulamin praktycznej nauki zawodu na kierunku pielęgniarstwo; Regulamin praktycznej nauki zawodu (praktyk zawodowych) na kierunku pielęgniarstwo studia magisterskie; Regulamin ustalania wysokości przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uczelni; Regulamin rejestracji, działania i rozwiązywania uczelnianych organizacji studenckich w tym kół naukowych oraz zespołów artystycznych i sportowych; Regulamin weryfikacji prac dyplomowych systemem antyplagiatowym w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu; Regulamin prowadzenia zajęć dydaktycznych w formie e-learningu; Regulamin zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się oraz sposobu powoływania i trybu działania komisji weryfikującej efekty uczenia się; Regulamin zatrudniania nauczycieli akademickich w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof.

Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu; Uchwała Senatu w sprawie wprowadzenia Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji punktów ECTS; Uchwała Senatu w sprawie wymiaru pensum dydaktycznego dla nauczycieli akademickich; Szczegółowe zasady egzaminu dyplomowego (licencjackiego) na kierunku pielęgniarstwo; Wzór sylabusu w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu.

Ponadto na stronie internetowej Uczelni widnieją informacje odnoszące się do współpracy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu z otoczeniem, w tym celu utworzono zakładkę *współpraca*, zawierającą opis działalności naukowej, a także zakres współpracy międzynarodowej i krajowej z podmiotami gospodarczymi.

Informacje dla studentów udostępniane są za pomocą strony internetowej Uczelni i Wydziału. Do powyższego celu wykorzystywane są zakładki *informacje dla studentów*, na których widnieją: organizacja roku akademickiego, Regulamin studiów, wzory podań, konsultacje, praca dyplomowa. Ponadto strona Wydziału zawiera: kierunki studiów oraz programy kształcenia, sylabusy przedmiotów, plany studiów, Koła Naukowe, Szkolenia i kursy, konferencje i seminaria, badania naukowe. Informacje związane z Samorządem Studenckim udostępniane są w oddzielnej, podobnie w przypadku stypendiów zakładce. Studenci mają zapewniony dostęp także do informacji na temat udzielanej przez Uczelnię pomocy materialnej, w tym wewnętrznych aktów prawnych z nią związanych, które zamieszczono w zakładce *Dział kształcenia*.

W odniesieniu do umiędzynarodowienia procesu kształcenia informacje udostępniane są za pomocą strony internetowej Uczelni.

Na uwagę zasługuje także zasób informacji na temat infrastruktury udostępniany za pomocą strony internetowej Uczelni.

Ponadto na stronie internetowej Uczelni utworzono zakładkę Biblioteka na której zamieszczono informacje o Bibliotece, katalog, Wirtualną Bibliotekę Nauki, E-czasopisma, PubMed, przydatne linki oraz przysposobienie biblioteczne.

Uwzględniając potrzeby kandydatów na studia zasady rekrutacji są powszechnie dostępne, za pośrednictwem strony internetowej Uczelni.

Sprawdzone w Uczelni praktyką, a jednocześnie płaszczyzną do wymiany własnych poglądów jest prowadzenie bieżących konsultacji ze studentami, kandydatami oraz interesariuszami zewnętrznymi, którzy wyrażają swoje opinie na temat udostępnianych danych i na ogół uznają je za wystarczające. Ponadto studenci mają możliwość zgłoszenia uwag i nieprawidłowości w zakresie dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach bezpośrednio prowadzącym zajęcia, pracownikom administracji, a także opiekunom grup oraz poprzez swoich przedstawicieli. Przykładowo w odpowiedzi na prośbę studentów I roku kierunku *finanse i rachunkowość*, wyrażoną podczas spotkania z Rektorem i Prorektorem ds. kształcenia uaktualniono kontakty na stronie internetowej uczelni do członków samorządu studenckiego oraz poinformowano studentów o wszystkich funkcjonujących w Uczelni formach przekazywania informacji dla studentów (m.in. sms, e-maile, za pośrednictwem zaktualizowanej strony internetowej, ogłoszeniach w gablotach, na spotkaniach z opiekunami lat czy Dziekanem Wydziału).

Zrealizowanym postulatem studentów jest także możliwość komunikowania się z prowadzącymi poprzez pocztę elektroniczną lub telefonicznie (za pośrednictwem starostów roku) oraz zobligowanie prowadzących do udostępniania studentom do wglądu prac zaliczeniowych i egzaminów wraz z możliwością zgłoszenia wątpliwości odnośnie wystawianych ocen. Ponadto zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami studenci na bieżąco są informowani o możliwości publikacji artykułów, udziału w konferencjach naukowych, a także imprezach sportowych, mistrzostwach lokalnych i ogólnopolskich, jak również wspierani są

przez władze i pracowników uczelni w zakresie działań związanych z organizacją juwenaliów studenckich.

W ramach doskonalenia zasobów informacyjnych na bieżąco podejmowane są działania usprawniające dostęp do informacji poszczególnym grupom interesariuszy, czego potwierdzeniem jest stworzenie na stronie internetowej newslettera, w którym zamieszczane są informacje o szkoleniach, kursach, wykładach otwartych, sympozjach, konferencjach, spotkaniach ze środowiskiem biznesu (np. Kubek Biznesu), w których mogą uczestniczyć studenci. Ponadto zgodnie z potrzebami studentów zmieniono szatę graficzną strony internetowej Uczelni na bardziej czytelną.

W ocenie Zespołu PKA w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu opracowano i wdrożono stosowne regulacje systemowe, które w odpowiedni sposób umożliwiają zapewnianie stałego dostępu do pełnej i aktualnej informacji. Powyższe potwierdziła także grupa studentów oraz osoby odpowiedzialne za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, które uczestniczyły w spotkaniu z Zespołem PKA.

Zdaniem ZO zwrócenia uwagi oraz rozważenia czy niezbędne jest podjęcie działań doskonalących w zakresie udostępnianych informacji wymagają opinie studentów na temat braku efektywności i skuteczności działań podejmowanych na podstawie wypełnianych ankiet.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, w tym Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych stosując określone zasady projektowania, zatwierdzania i doskonalenia programów kształcenia.

Realizowany na ocenianym kierunku studiów program kształcenia jest stale monitorowany i podlega okresowym przeglądom, w wyniku których jest doskonalony w oparciu o potrzeby interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, w tym rynku pracy.

Interesariusze wewnętrzni w tym studenci i zewnętrzni zostali włączeni do prac nad tworzeniem i doskonaleniem koncepcji i oferty kształcenia, a także programu i efektów kształcenia. W ramach badań ankietowych oraz swobodnych wypowiedzi interesariusze mają zapewnioną możliwość oceny i wpływu na realizowany program oraz warunki kształcenia, a także dostęp do informacji. Natomiast jako pośrednie formy należy wskazać przedstawicielstwo interesariuszy w tym studentów w organach kolegialnych wydziału odpowiedzialnych za zapewnienie jakości kształcenia.

Mocną stroną wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia są wdrożone procedury i podejmowane działania projakościowe, które umożliwiają budowanie kultury jakości, są w pełni zorientowane na doskonalenie programu kształcenia, ocenę realizacji efektów kształcenia, a w szczególności podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

W opinii ZO należy szczególnie objąć nadzorem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia proces dyplomowania.

Mocną stroną systemu zapewnienia jakości kształcenia jest jego czuwanie nad zapewnieniem dostępu do informacji jak największej grupie interesariuszy. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, w tym Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych zapewniają publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie kształcenia i realizacji procesu kształcenia oraz przyznawanych kwalifikacjach, rekrutacji, możliwościach dalszego kształcenia i zatrudnienia absolwentów. Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych skutecznie wykorzystuje wyniki oceny publicznego dostępu do informacji w podnoszeniu jego jakości, w tym zgodności z potrzebami odbiorców.

Z rozmów i spotkań przeprowadzonych podczas wizytacji z nauczycielami akademickimi, władzami jednostki, a także osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia wynika, iż w jednostce prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji o programie i procesie kształcenia. W opinii studentów dostęp do informacji jest zapewniany właściwie, natomiast w zakresie wpływu na jakość oferowanego kształcenia studenci uznali, że jest wystarczająca, choć podkreślili, iż nie znają efektów i zakresu działań podejmowanych na podstawie wypełnianych ankiet.

W ocenie Zespołu PKA poprawne jest dokumentowanie działań podejmowanych na rzecz zapewnienia jakości kształcenia.

Słabą stroną wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest brak skuteczności działań podejmowanych w ramach pomiaru realizacji efektów kształcenia, gdyż, czuwając nad weryfikacją efektów kształcenia, system nie wychwycił nieprawidłowości zidentyfikowanych podczas wizytacji i nie doprowadził do ich usunięcia.

Dobre praktyki

Zalecenia

- wzmocnić skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w ocenie sposobów weryfikacji osiągania przedmiotowych efektów kształcenia, analizy wyników egzaminacyjnych w szczególności w zakresie dostosowania metod weryfikacji do specyfiki efektów kształcenia i celów przedmiotu
- w ramach przeglądu programu kształcenia weryfikować przydatność prowadzonej dokumentacji praktyk zawodowych do weryfikacji efektów osiąganych na praktykach zawodowych przez studentów .
- zaleca się podjęcie działań mających na celu popularyzowanie różnorodnych form opiniowania programu kształcenia przez studentów

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Uczelnia w raporcie Samooceny do minimum kadrowego kierunku finanse i rachunkowość studia I stopnia przedstawiła 12 osób (1 dr hab., 6 doktorów i 5 magistrów). Wykaz osób zgłoszonych do minimum kadrowego dla kierunku *finanse i rachunkowość* umieszczony w systemie POL-on obejmuje 12 osób. Zespół Oceniający po zapoznaniu się z dorobkiem naukowym i doświadczeniem zawodowym 12 osób proponowanych przez Uczelnię zaliczył do minimum kadrowego: 1 samodzielnego nauczyciela akademickiego z uwagi na dorobek naukowy mieszczący się w dyscyplinie finanse i doświadczenie zawodowe związane z umiejętnościami określonymi w opisie zakładanych efektów kształcenia, 6 doktorów posiadających dorobek naukowy w dyscyplinach: ekonomia, finanse, prawo, nauki o zarządzaniu (a więc w dyscyplinach wskazanych jako te, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia) lub odpowiednie doświadczenie zawodowe (posiada je 4 doktorów) oraz magistrów legitymujących się znaczącym doświadczeniem zawodowym związanym z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla kierunku finanse i rachunkowość (przy czym liczba magistrów zgodnie z regulacjami prawnymi mogących

zastąpić doktorów w minimum kadrowym powinna być parzysta). Osoby zaliczone do minimum kadrowego z tytułu doświadczenia zawodowego są lub były pracownikami służb finansowych przedsiębiorstw, banków, zajmują stanowiska księgowych, były członkami rad nadzorczych, gremiów zarządzających. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich, stanowiących minimum, kadrowe jest zgodna z wymogami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 roku w tym w §9.2 i §11 w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia zarówno ze względu na dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe, jak i obciążenia dydaktyczne oraz formę zatrudnienia. Wszystkie osoby ze stopniem doktora i doktora habilitowanego posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze nauk społecznych, w jednej z dyscyplin, do których odnoszą się efekty kształcenia. Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne pozostałych nauczycieli akademickich są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Nauczyciele akademicy (łącznie 20 osób), kształcący na kierunku *finanse i rachunkowość*, posiadają stopnie/tytuły naukowe oraz dorobek naukowy w dziedzinie: nauki ekonomiczne, nauki społeczne, nauki ścisłe, nauki humanistyczne tj.: 1 doktor habilitowany w dziedzinie nauki ekonomiczne, dyscyplinie ekonomia; 11 doktorów, w tym 8 reprezentuje nauki ekonomiczne, 2 nauki prawne, 1 nauki społeczne w zakresie socjologii; 8 magistrów w tym: 4 magistrów ekonomii, 1 magister zarządzania, 1 magister pedagogiki, 1 magister matematyki oraz 1 magister prawa. Wśród 20 osób prowadzących zajęcia na kierunku finanse i rachunkowość 14 posiada odpowiednie i udokumentowane doświadczenie zawodowe na stanowiskach doradców finansowych, audytorów i pracowników banków, służb finansowych firm, księgowych.

Specjalizacje naukowe kadry wiążą się z takimi zagadnieniami jak ekonomiczne aspekty funkcjonowania człowieka we współczesnym świecie, gospodarka i ekonomia w aspekcie funkcjonowania współczesnego społeczeństwa, regulacja obrotu walut dla małych i średnich przedsiębiorstw, rozwój i przekształcenia małych i średnich przedsiębiorstw, finanse przedsiębiorstw. Zatem dorobek naukowy i zawodowy kadry jest różnorodny i jednocześnie kompleksowy, bo związany zarówno z praktyką finansową, jak i praktyką rachunkowości, w zakresie badań - z dyscypliną finanse, w tym finansami przedsiębiorstw i prawo stanowiące podstawę decyzji finansowych, ekonomią, socjologią, dającą tło do oceny finansów publicznych. Kadra publikuje efekty prowadzonych badań w wydawnictwach na ogół uczelnianych, w tym monografiach w j. angielskim. Dorobek dydaktyczny kadry poparty jest długoletnim stażem w uczelniach wyższych regionu, jak i szkoleniami organizowanymi w uczelni. Należy wspierać podnoszenie kompetencji dydaktycznych kadry w zakresie stosowania technologii informatycznych na zajęciach

4.2

Zajęcia dydaktyczne przydzielane są z uwzględnieniem dorobku naukowego, doświadczenia zawodowego zdobytego poza Uczelnią oraz profilu wykształcenia zgodnego z zakresem prowadzonych zajęć. Za obsadę zajęć opowiada Dziekan Wydziału. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu dysponuje ustabilizowaną i doświadczoną kadrą dydaktyczną. W ocenie Zespołu Oceniającego obsada zajęć nie budzi zastrzeżeń. Natomiast obsada seminarium dyplomowego (mimo 2 grup seminaryjnych) powinna zostać wzbogacona, zapewniając studentom większe możliwości wyboru promotora a tym samym tematyki pracy dyplomowej zgodnie z zainteresowaniami. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym prowadzą osoby, których zdecydowana większość posiada odpowiednie doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią i związane z zakresem prowadzonych zajęć.

Studenci ocenianego kierunku na spotkaniu z ZO podkreślili, że ich zdaniem dobór kadry do tematyki prowadzonych zajęć jest odpowiedni.

4.3

Integralnym elementem prowadzonej polityki kadrowej w odniesieniu do pracowników naukowo-dydaktycznych jest system wspierania ich rozwoju. Służy temu promowanie wydawnictwa, a aktywność naukową i badawczą kadry dydaktycznej potwierdzają publikacje naukowe, w tym: artykuły, monografie, prace zbiorowe, materiały pokonferencyjne wydawane nakładem Wydawnictwa Uczelnianego. Uczelnia wspiera nauczycieli akademickich w ich rozwoju zawodowym poprzez dofinansowywanie studiów doktoranckich, podyplomowych, oraz udziału w konferencjach naukowych organizowanych na Uczelni oraz w innych ośrodkach akademickich, a także w szkoleniach rozwijających kompetencje dydaktyczne i zawodowe.

Strategicznym celem jest dążenie do wykształcenia własnej kadry naukowo-dydaktycznej. Główną zasadą, o którą oparto kształcenie własnej kadry to promocja zdolnych, młodych absolwentów uczelni wyższych, dla których Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu jest jedynym miejscem pracy. Opieka naukowa nad młodymi asystentami lub adiunktami sprawowana przez kadrę nadzorującą pozwala na prawidłowe przygotowanie merytoryczne do prowadzonych zajęć oraz pogłębianie wiedzy z danego zakresu wiedzy. Nauczyciele mogą skorzystać ze szkoleń, zatem kadra dydaktyczna poszerza także swoje kwalifikacje na kursach i szkoleniach.

Ocena poszczególnych nauczycieli akademickich w trakcie roku akademickiego następuje przede wszystkim poprzez oceny studentów z wykorzystaniem ankietyzacji oraz hospitacji. Studenci anonimowo i dobrowolnie wypełniają ankietę dotyczącą sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich. Ankieta przeprowadzana jest w każdym semestrze. Uzyskane informacje oceniają, a także stymulują ciągłe doskonalenie jakości kształcenia oraz podnoszą rangę pracy dydaktycznej. W roku akademickim 2016/17 oceniani byli wszyscy pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia dydaktyczne na studiach pierwszego stopnia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Wśród działań, które pozwalają na doskonalenie warsztatu dydaktycznego nowo zatrudnionym nauczycielom, należy wskazać możliwość obserwacji zajęć dydaktycznych doświadczonych wykładowców (hospitacja koleżeńska) oraz możliwość korzystania z materiałów zgromadzonych na wydziale dotyczących metodologii prowadzonych zajęć. Hospitacje odbywają się według harmonogramu przygotowanego przez Dziekana Wydziału. W roku akademickim 2016/17 przeprowadzono 17 hospitacji (4 doradczo - doskonalące, 3 diagnozujące, 10 kontrolno-oceniających), a w roku 2017/18 odbyło się dotychczas 13 hospitacji (4 kontrolno-oceniające, 9 doradczo – doskonalących). Ocen negatywnych nie wystawiono.

Każdy nauczyciel akademicki podlega okresowej ocenie (załącznik nr 7 do WSZJK Arkusz okresowej oceny nauczyciela akademickiego), która odbywa się obecnie raz na 4 lata lub częściej na wniosek kierownika jednostki, w której pracownik jest zatrudniony lub zainteresowanego swoją oceną pracownika. Wyniki ankiety oceny przedmiotu przez studentów i uwagi zapisane w protokołach hospitacji zajęć dydaktycznych są wykorzystywane w okresowych ocenach pracowników, stanowiąc jeden ze składników tejże oceny. Wyniki z ocen nauczycieli akademickich mają wpływ na przyznawane nagrody i wyróżnienia (w tym medale i odznaczenia państwowe), dofinansowywanie konferencji i publikacji naukowych. Ponadto mają wpływ na powierzanie zajęć dydaktycznych w kolejnym roku akademickim. Zatrudnienia kadry uwzględnia zasady konkursowe zaś pozyskiwanie osób z doświadczeniem zawodowym uwzględnia opinie środowiska i dorobek zawodowy przydatny dla kierunku finanse i rachunkowość.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Minimum kadrowe dla kierunku finanse i rachunkowość – studia I stopnia jest spełnione. Kadra prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku reprezentuje swoim dorobkiem naukowym odpowiednie dyscypliny naukowe, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia, zaś doświadczeniem zawodowym - praktykę finansów i rachunkowości, co odpowiada potrzebom kierunku. Na ocenianym kierunku funkcjonuje odpowiedni system oceny nauczycieli akademickich, który uwzględnia udział studentów w tym procesie. Kadra podlega systematycznej ocenie okresowej uwzględniającej dorobek naukowy, dydaktyczny, organizacyjny i zawodowy. Jako mocne strony należy wskazać :

- Realne wsparcie pracowników w rozwoju naukowo- dydaktycznym
- Znaczący udział praktyków w procesie dydaktycznym oraz realizacja zajęć w rzeczywistym otoczeniu biznesowym (banki, PZU itd.)

Słabe strony to - brak wsparcia metodycznego dla motywowania kadry dydaktycznej z biznesu w poszukiwaniu innowacyjnych metod dydaktycznych

Dobre praktyki

- Dobra współpraca ze środowiskiem biznesowym w zakresie doboru kadry dydaktycznej i pozyskiwanie kadry o znaczącym doświadczeniu zawodowym poprzez efekty współpracy.

Zalecenia

- Wsparcie kadry w obszarze rozwoju współpracy zagranicznej i umiędzynarodowienia aktywności kadry
- Wsparcie kadry w obszarze rozwoju metod dydaktycznych jak np. wspieranie kadry akademickiej w szkoleniu w posługiwaniu się nowoczesnymi zasobami *open source*.
- Zaleca się wprowadzenie pozainstytucjonalnych form opiniowania kadry oraz promocję ankietacji

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Uczelnia na etapie prac nad utworzeniem kierunku Finanse i rachunkowość konsultowała program z otoczeniem gospodarczym. Interesariusze zewnętrzni (m.in. pracodawcy) uczestniczyli w opracowywaniu założeń do programu kształcenia dla kierunku poprzez zgłaszanie swoich propozycji co do treści efektów kształcenia odnoszących się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych absolwentów. W roku 2013 Uczelnia opracowując koncepcję kształcenia kierunku skierowała 100 ankiet do partnerów otoczenia społeczno-gospodarczego. Otrzymała odpowiedzi od 32 podmiotów, zawierające oczekiwania konkretnych pracodawców (stron porozumień o współpracy) zdefiniowane w efektach kształcenia (umiejętności i kompetencje społeczne). Podczas wizytacji Uczelnia przedstawiła przykłady efektów kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych dla kierunku Finanse i rachunkowość oczekiwanych przez otoczenie społeczno-gospodarcze od absolwentów (wraz z podaniem firm/institucji wskazujących na konkretne efekty).

Pracodawcy zainteresowani współpracą z Uczelnią deklarują poprzez zawarte porozumienia swój udział w kształtowaniu oferty edukacyjnej kierunku.

Obecni na spotkaniu z ZO przedstawiciele otoczenia gospodarczego i społecznego potwierdzili szerokie spektrum specjalności i rodzajów instytucji zaangażowanych we współpracę z kierunkiem zarówno poprzez udział w Radzie Pracodawców i Radzie Programowej, jak i prowadzenie zajęć, wizyty studyjne czy konferencje. Wśród współpracujących obecnych na

spotkaniu podczas wizytacji znaleźli się między innymi przedstawiciele samorządów terytorialnych, urzędu skarbowego, powiatowego urzędu pracy, Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., sektora bankowego, szkół ponadgimnazjalnych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, NGO, małych i średnich przedsiębiorstw, korporacji jak i dużych firm produkcyjnych.

Interesariusze zewnętrzni podnosili niejednokrotnie na spotkaniu, że ich współpraca z wydziałem oraz kierunkiem przynosi obopólne korzyści zarówno dla uczelni jak i dla strony biznesowej.

Ponadto dość szerokie i różnorodne grono interesariuszy zewnętrznych – zarówno pracodawców, przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu oraz absolwentów uczestniczy w procesie kształtowania oferty edukacyjnej i budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia w głównej mierze w sposób pośredni, poprzez m.in. opiniowanie programów studiów, organizację praktyk studenckich, czy współkształtowanie oferty studiów. Jest to udział realny i aktywny.

Do działań cząstkowych związanych z interesariuszami zewnętrznymi należą różnorodne formy uzyskiwania opinii w ramach istniejącego sformalizowanego systemu kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym – Rada Pracodawców oraz Rada Programowa.

W skład powołanej decyzją Dziekana Wydziału Nauk Technicznych i Ekonomicznych z dnia 1 października 2014 roku Rady Pracodawców wchodzi przedstawiciele sześciu podmiotów z otoczenia społeczno - gospodarczego działających w otoczeniu Uczelni. Zgodnie z § 2 decyzji Dziekana do zadań Rady Pracodawców należy opiniowanie programu kształcenia, w tym efektów kształcenia, wnoszenie propozycji zmian do programu kształcenia oraz opiniowanie wniosków Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Rada na posiedzeniu opiniowała proponowane przez Komisję ds. Jakości Kształcenia zmiany w programie kształcenia na kierunku.

Jak wynika z protokołu z posiedzenia Wydziałowej Rady Programowej na kierunku Finanse i rachunkowość w jej spotkaniu w dniu 28 lutego 2018 roku uczestniczyli również interesariusze zewnętrzni (troje przedstawicieli podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego). Na posiedzeniu w dniu 15 marca 2017 roku Rada zapoznała się z sugestiami Rady Pracodawców odnośnie programu kształcenia na kierunku oraz z wynikami konsultacji przeprowadzonych wśród interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych dotyczących programu kształcenia. Na tej podstawie Rada Programowa wnioskuje o wprowadzenie zmian w programie studiów.

Jak wynika z przedłożonych protokołów spotkania zarówno Rady Pracodawców jak i Rady Programowej odbywają się raz w roku.

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni w liczbie pięciu zasiadają również, zgodnie z § 24 ust. 1 Statutu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnobrzegu w Konwencie Uczelni.

Do kompetencji Konwentu należy wyrażanie stanowiska w sprawach Uczelni przedkładanych przez Rektora, a w szczególności w sprawach rozwoju Uczelni w zakresie dydaktyki oraz prowadzonych badań naukowych, działań Uczelni w zakresie tworzenia nowych kierunków studiów lub specjalności oraz opiniowanie opisu efektów kształcenia dla kierunków studiów czy też współdziałanie w organizacji praktyk zawodowych studentów.

W przedłożonych podczas wizytacji aktach załączono również protokoły z konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi (ZUS, BZ WBK S.A., Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.), w których zawarto obserwacje i sugestie interesariuszy w zakresie jakości kształcenia, zmian w zakresie efektów dotyczących wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Po zakończonym cyklu kształcenia 2014/17 na kierunku Finanse i rachunkowość analizowane były ponownie potrzeby oraz uwarunkowania społeczno-gospodarcze regionu Podkarpacia. Na podstawie wyników ankiet oraz spotkań nieformalnych przeprowadzonych wśród

pracodawców wprowadzono zmiany w programie kształcenia, w cyklu kształcenia na rok 2017/20 w zakresie treści, sposobów weryfikacji, efektów kształcenia czy też rozszerzenia oferty prowadzenia zajęć dydaktycznych w językach obcych (w języku angielskim i ukraińskim) dla następujących przedmiotów: Analiza ekonomiczna, Finanse, Finanse publiczne, Finanse przedsiębiorstwa. Brak zainteresowania ze strony studentów spowodował brak uruchomienia tych zajęć.

Uczelnia dostrzega potrzebę zwiększenia integracji z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Podjęto skuteczne działania mające na celu umożliwienie kształcenia studentów przy udziale pracodawców, organizowanie staży w przedsiębiorstwach oraz włączanie praktycznych zajęć w programy kształcenia. Działania takie umożliwiają uczelni kształcenie zgodnie z oczekiwaniami pracodawców.

Jednostka przedstawiła również wykaz porozumień o współpracy z 26 partnerami biznesowymi. Partnerzy reprezentują szeroki wachlarz z otoczenia społeczno – gospodarczego zarówno z sektora publicznego (samorządowego oraz państwowego) jak i sektora prywatnego. W ramach zawartych porozumień Partnerzy deklarują współdziałanie w organizacji praktyk dla studentów.

Uczelnia przeprowadza ankiety ewaluacyjne po zakończeniu praktyk studenckich wśród pracodawców. Opinie zawarte w ankiecie służą do doskonalenia programów i jakości kształcenia. Podczas wizytacji przedstawiono dokumentację dla ocenianego kierunku dla roku akademickiego 2017/2018.

Należy stwierdzić, że Uczelnia prowadząca oceniany kierunek studiów zapewniła niezbędną spójność programu i wymiaru praktyk studenckich oraz doboru miejsc, w których się odbywają z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Wprowadzono także system zaliczania praktyk stwarzający możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych. Studenci pozytywnie oceniają przydatność praktyk. Adekwatność form zajęć do omawianej treści została uznana za bardzo dobrą – studenci zdecydowanie potwierdzili, że przeprowadzane zajęcia mają w zdecydowanej mierze odniesienie do praktycznych aspektów wykładanych zagadnień i wskazują sposób wykorzystania prezentowanej wiedzy w pracy zawodowej. Również została przez nich potwierdzona praktyka wizyt u pracodawców z poszczególnych dziedzin praktyki gospodarczej, co uznali za szczególnie przydatne.

Warte podkreślenia są działania uczelni w tym Wydziału prowadzącego oceniany kierunek skierowane na otoczenie społeczne realizowane poprzez takie projekty jak:

- Akademia Maturzysty,
- Wyższa Akademia Dziecięca realizowana do roku 2016,
- SOS Matura.

Akademia Maturzysty to innowacyjna formuła pozwalająca na prowadzenie zintegrowanych przedsięwzięć doskonalących umiejętności i poszerzających wiedzę maturzystów, wzmacniający ich potencjał edukacyjny oraz pozwalających na profilowanie kariery zawodowej. Celem projektu jest ograniczenie barier edukacyjnych, społecznych i ekonomicznych, co kompleksowo wpisuje się w proces wyrównania szans młodzieży z małych lokalnych ośrodków. W roku akademickim 2017/2018 realizowana jest już VI edycja Akademii.

SOS Matura – w roku 2018 realizowana była już V edycja projektu, mającego na celu poszerzenie wiedzy z dziedziny matematyki. Zajęcia w ramach projektu prowadzone są w formie wykładów problemowych, aktywizowania uczestników, rozmów kierunkowych, metod czynnościowych oraz stawiania naprowadzających pytań problemowych.

Biuro Karier i Spraw Studenckich powołane zostało w celu świadczenia studentom i absolwentom szeroko rozumianej pomocy w wejściu i efektywnym funkcjonowaniu na rynku pracy, ograniczenia zjawiska bezrobocia wśród studentów i absolwentów oraz promocji uczelni na której działa. Warto podkreślić szereg pozytywnych działań podejmowanych przez Biuro.

Dobrym przykładem pozytywnych praktyk są organizowane warsztaty i szkolenia dla studentów realizowane przez doradców zawodowych z Medialnego Centrum Informacji Zawodowej w Tarnobrzegu, jak również z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w zakresie m.in. autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej, metod i technik kontroli stresu, rozpoznawania predyspozycji zawodowych. Biuro organizuje również indywidualne konsultacje zawodowe dla studentów z doradcami zawodowymi.

Dobre praktyki

Akademia Maturzysty jako innowacyjna formuła pozwalająca na prowadzenie zintegrowanych przedsięwzięć doskonalących umiejętności i poszerzających wiedzę maturzystów, wzmacniający ich potencjał edukacyjny co w konsekwencji wpływa na wyniki rekrutacji i pozyskiwanie lepiej przygotowanych kandydatów na studia w tym na oceniany kierunek

Zalecenia

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia prowadzi działania zmierzające do nawiązywania i sukcesywnego rozwijania współpracy międzynarodowej z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi, m. in. w celu realizacji międzynarodowych programów badawczych i dydaktycznych. Podpisane porozumienia obejmują w szczególności: organizację wspólnych seminariów, konferencji naukowych, wymianę doświadczeń w zakresie metodyki nauczania oraz kształcenia kadry naukowej i dydaktycznej, wymianę pracowników i studentów, pracę naukowo – badawczą, przygotowywanie wspólnych programów i projektów. Współpraca ta dotyczy zarówno grupy nauczycieli akademickich, jak również studentów. Uczelnia podpisała umowę z 13 uniwersytetami (Słowacja, Ukraina, Łotwa).

Uczelnia przystąpiła do programu Erasmus+, którego główną ideą jest rozwijanie międzynarodowej współpracy między uczelniami. Z realizowanego programu Erasmus+ w roku akademickim 2016/2017 z mobilności szkoleniowej skorzystało 3 wykładowców, w tym 1 osoba prowadząca zajęcia na kierunku finanse i rachunkowość. Uczelnia podpisała pierwszą 24-miesięczną umowę, dotyczącą mobilności w ramach programu ERASMUS+. Proponowane mobilności obejmują wyjazdy studentów na praktyki do krajów programu (SMP), wyjazdy pracowników na szkolenia do krajów programu (STT). W ramach zawartych umów Uczelnia umożliwia studentom i absolwentom (zakwalifikowanym na ostatnim roku studiów) wyjazdy na praktyki zagraniczne realizowane w przedsiębiorstwie/instytucji przyjmującej znajdującą się na terenie kraju uczestniczącego w programie Erasmus+, na okres od 2 do 3 miesięcy.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu w czerwcu 2016 oraz 2017 roku, równolegle z podpisaniem umów z programu ERASMUS+ podpisała i zaoferowała studentom uczestnictwo w projekcie: *Zagraniczna mobilność studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej Edycja 2..* W dniu 24 kwietnia 2018 roku uczelnia zawarła pierwszą umowę bilateralną w ramach programu Erasmus+ z Politechniką w Pozeg, na Chorwacji. Umowa określa zakres współpracy pomiędzy uczelniami w zakresie nauk ekonomicznych. Zawarta jest zgodnie z okresem finansowania obejmującym perspektywę 2014–2020 (21). Zakłada możliwość wymiany pomiędzy uczelniami nauczycieli akademickich w celu nauczania, jak i szkolenia. Umożliwia wymianę studentów w ramach studiów oraz praktyk . Aktualnie Uczelnia złożyła wniosek aplikacyjny, czeka na podpisanie umowy finansowej z Narodową Agencją NAWA w roku 2018 w ramach programu Erasmus+ oraz PO WER.

Uczelnia w dniach 6-7 marca 2018 roku zorganizowała Warsztaty edukacji międzykulturowej dla Studentów i Studentek w ramach projektu „Między Innymi”. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji - Narodowa Agencja Programu Erasmus+ Młodzież oraz Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, opracowały wspólnie cykl warsztatów edukacji międzykulturowej dla studentek i studentów. Warsztaty „Między Innymi” pozwalają młodym ludziom na zdobycie i rozwijanie tych kompetencji, które w przyszłości będą kluczowe dla odniesienia sukcesu na rynku pracy. Jednocześnie łączy on w sobie elementy merytoryczne (dostarczanie określonej wiedzy potrzebnej do życia/pracy w środowisku międzykulturowym) z elementami rozwijania umiejętności i pracy na postawach.

Uczelnia kładzie duży nacisk na kształcenie umiejętności językowych studentów, którzy w trakcie postępowania rekrutacyjnego uzupełniają deklarację wyboru lektoratu języka obcego. Studenci rozwijają wiedzę i umiejętności językowe na obowiązkowych lektoratach z języka angielskiego lub niemieckiego. Dodatkowo Uczelnia od wielu lat umożliwia również studentom udział w bezpłatnych, ogólnouczelnianych zajęciach fakultatywnych z 6 języków obcych (angielski, francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski, włoski) na kilku poziomach zaawansowania, nieobjętych programem studiów. Zajęcia te pozwalają wyróżnić zróżnicowanie kompetencji językowych wśród studentów oraz umożliwiają nabycie i rozwój dodatkowych umiejętności językowych. PWSZ w Tarnobrzegu stwarza warunki wymiany międzynarodowej, które nie są wykorzystywane przez studentów. Z wypowiedzi studentów podczas spotkania z ZO PKA, rysuje się przekonanie o braku konieczności podjęcia działań mających na celu poprawienie poziomu umiędzynarodowienia na ocenianym kierunku. Studenci nie widzą potrzeby udoskonalenia programu kształcenia poprzez uwzględnienie przedmiotów realizowanych w językach obcych. Nie znają również zalet uczestnictwa w programach międzynarodowej wymiany akademickiej. Należy podjąć działania promujące wpływ wymiany międzynarodowej na rozwój zawodowy studentów i możliwości zatrudnienia.

Wykładowcy PWSZ w Tarnobrzegu uczestniczą w międzynarodowych konferencjach. W ostatnich 3 latach kadra dydaktyczna PWSZ w Tarnobrzegu, prowadząca zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość* uczestniczyła w następujących międzynarodowych konferencjach: 1) Międzynarodowej interdyscyplinarnej konferencji naukowej pt. „*Zarządzanie marketingowe, handel, finanse i społeczne aspekty biznesu*”, która odbyła się w dniach 18 – 20 maja 2017 roku. Organizatorami konferencji była Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu i Uniwersytet Ekonomiczny w Bratysławie z siedzibą w Koszycach a współorganizatorami Politechnika Lubelska, Czeski Uniwersytet Techniczny w Pradze i „Fundacja prof. Julius Pazmán Košice, Słowacja”. Celem konferencji była wymiana wiedzy teoretycznej i praktycznych doświadczeń z zakresu szeroko rozumianej gospodarki i ekonomii oraz ich społecznych uwarunkowań. Konferencja dała możliwość prezentacji różnych teorii, modeli, rozwiązań praktycznych i systemowych z tych obszarów, była przyczynkiem do zainicjowania interaktywnej współpracy pomiędzy jej uczestnikami. 2) Międzynarodowej konferencji naukowej pt. „*The financial and credit mechanism of investment process activization*”, która odbyła się w dniach 10 – 11 listopada 2017 roku w Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. Pracownicy Uczelni podejmują działania wydawnicze w języku angielskim jak np. monografia: „State regulation of the national currency exchange rate by gold and foreign currency reserves” oraz “Management development of small and medium enterprises: the eu and east-partnership countries experience”.

PWSZ w Tarnobrzegu stwarza warunki, które są wykorzystywane jedynie przez kilku pracowników. Większość współpracujących z PWSZ w Tarnobrzegu wykładowców kierunku *finanse i rachunkowość* nie podejmują żadnych zadań mobilnościowych co może wynikać z zobowiązań zawodowych.

Uczelnia podjęła starania zbudowania oferty zajęć prowadzonych w języku obcym, były to przedmioty Analiza ekonomiczna, Finanse, Finanse publiczne, Finanse przedsiębiorstwa ale brak było zainteresowania ze strony studentów ich wyborem. Opracowano także sylabusy w języku angielskim.

Uczelnia zatrudnia na kierunku finanse i rachunkowość jednego nauczyciela z Ukrainy co umożliwia przekazywanie treści kształcenia nawiązujące do finansów międzynarodowych .

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Mocne strony:

Uczelnia tworzy warunki do wymiany międzynarodowej kadry akademickiej i studentów. Jako silne strony należy wskazać

-

- Przygotowaną ofertę kształcenia w postaci sylabusów w języku angielskim oraz zajęć 4 przedmiotów prowadzonych w języku obcym .

- Przygotowana oferta wyjazdów dla studentów i pracowników z programu Erasmus+

-możliwość udziału w bezpłatnych, ogólnouczelnianych zajęciach fakultatywnych z 6 języków obcych (angielski, francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski, włoski) na kilku poziomach zaawansowania, nieobjętych programem studiów.

Słabe strony:

- Aktualnie brak przedmiotów prowadzonych w języku angielskim, co jest zbyt małym wsparciem konkurencyjnym na rynku pracy

- Słabo efektywne działania koordynujące asymilację studentów zagranicznych

-brak działalności promującej wśród studentów i kadry korzyści płynące z umiędzynarodowienia procesu kształcenia.

Brak gościnnych wykładów profesorów zagranicznych

Dobre praktyki

Zalecenia

- Podjęcie współpracy z partnerem zagranicznych na lokalnym rynku pracy,

-

- Wprowadzenie oferty przedmiotów prowadzonych w języku angielskim

- Pogłębienie wpływu możliwej współpracy zawodowej i dydaktycznej z zagranicznymi partnerami oraz mobilności międzynarodowej studentów i nauczycieli akademickich na koncepcję kształcenia na ocenianym kierunku

-Przygotowanie studentów w toku nauczania języka angielskiego do egzaminu z języka biznesowego

-Podjęcie akcji promującej współpracę międzynarodową . Zaleca się zatem organizację spotkań ze studentami, którzy brali udział w programie Erasmus+, dzięki czemu studenci ocenianego kierunku mieliby możliwość dowiedzenia się o zaletach tego programu od swoich rówieśników. Zaleca się organizację spotkań z pracodawcami, dzięki którym przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego mieliby możliwość przekazania studentom informacji o walorach posiadania umiejętności lingwistycznych.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Uczelnia dysponuje infrastrukturą zapewniającą prawidłową realizację efektów kształcenia. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu aktualnie dysponuje dwoma budynkami. Budynek przy ulicy Wyszyńskiego 10, (obiekt oddany do użytku w 2006) to budynek dydaktyczny, którego łączna powierzchnia pomieszczeń dydaktycznych wynosi 1567,4 m², na łączną liczbę 1241 miejsc. Znajduje się w nim: 8 auli wykładowych, każda o liczbie miejsc powyżej 100, 9 sal ćwiczeniowych o liczbie miejsc 25-45 oraz pracownia komputerowa dla 30 osób. W budynku przy ul. Sienkiewicza 50 znajdują się działy administracyjne oraz dwa pomieszczenia dydaktyczne, w których znajdują się pracownie „Firma Symulacyjna”. Budynek dydaktyczny jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (windy, podjazdy, toalety, kontrastowe oznakowanie stopni, powiększalniki w czytelni biblioteki). Uczelnia udokumentowała prawa do dysponowania obiektami dydaktycznymi przedstawiając kopie aktu notarialnego i wyciąg z księgi wieczystej. Budynki spełniają warunki BHP.

Zajęcia laboratoryjne dla profilu praktycznego są realizowane w pracowni komputerowej oraz pracowni specjalistycznej „Firma symulacyjna”. Pomieszczenia dydaktyczne „Firma Symulacyjna” są wyposażone w sprzęt audiowizualny, komputerowy z odpowiednim oprogramowaniem: Gratyfikant GT, Rachmistrz nexo, Subiekt nexo oraz Rewizor nexo. Pomieszczenia „Firmy Symulacyjnej” wyposażone są w komputery z oprogramowaniem oraz odpowiedni sprzęt biurowy, niezbędny do funkcjonowania współczesnej firmy. Infrastruktura wykorzystywana do zajęć praktycznych wyposażona została w specjalistyczny sprzęt, programy finansowo-księgowe firmy Comarch ERP Optima (30 stanowisk) oraz oprogramowanie Sage Symfonia (5 stanowisk) w tym jedno stanowisko dla osób niedowidzących. Studenci mają możliwość stałego dostępu do szybkiego bezprzewodowego Internetu, poza zajęciami dydaktycznymi, dla realizacji zadań pracy własnej.

Zajęcia praktyczne realizowane są w salach wykładowych, salach ćwiczeniowych oraz w pracowniach umiejętności zawodowych: Symulator firmy, Pracownia rachunkowości, Pracownia przedsiębiorczości oraz Pracownia komputerowa. Infrastruktura wykorzystywana do zajęć praktycznych wyposażona została w specjalistyczny sprzęt, programy finansowo-księgowe wykorzystywane w procesie kształcenia oraz niezbędne materiały dydaktyczne (tablice dydaktyczne, druki księgowe, magazynowe, akty prawne, wzorcowe procedury finansowo-księgowe, plansze, specjalistyczne komentarze wykorzystywane w pracy finansisty). Liczebność grup jest dostosowana do liczebności stanowisk w pracowniach oraz liczebności licencji na specjalistyczne oprogramowanie oprócz oprogramowania Sage Symfonia które ma licencję na 5 stanowisk.

W opinii Zespołu Oceniającego, zwłaszcza w powiązaniu z opinią kadry i studentów oprogramowanie wskazane jako specjalistyczne, jest oprogramowaniem dedykowanym do realizacji efektów kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Instytucje, przedsiębiorstwa, w których odbywają się praktyki zawodowe oraz zajęcia praktyczne (np. ZUS) są odpowiednio wyposażone, w tym w specjalistyczne oprogramowanie, co pozwala na realizację celów praktyki zawodowej.

Z wypowiedzi studentów formułowanych podczas przeprowadzonej wizytacji wynikało, że zaplecze to jest wystarczające do realizacji procesu dydaktycznego oraz do odpowiedniego przygotowania do wykonywania przyszłego zawodu.

7.2.

Budynek przy ulicy Wyszyńskiego 10, (obiekt oddany do użytku w 2006) to budynek dydaktyczny w którym usytuowana jest czytelnia i biblioteka. Czytelnia dysponuje 43 miejscami oraz 4 stanowiskami komputerowymi z dostępem do katalogu bibliotecznego. Trzy

stanowiska posiadają dostęp do Internetu, trzy stanowiska komputerowe przygotowane są dla osób niewidomych i słabowidzących, a jedno stanowisko wyposażone jest w kolorowy powiększalnik Andromeda. Ponadto, w czytelnicy jest bezprzewodowy dostęp do Internetu za pomocą sieci Wi-Fi (dostęp HOT SPOT). Czytelnicy mogą poprzez katalog biblioteczny online zamawiać i rezerwować książki oraz prolongować termin wypożyczenia. W bibliotece wypożyczalnia jest połączona z czytelnią. Księgozbiór zorganizowany jest na zasadzie wolnego dostępu, usystematyzowany tematycznie. Na miejscu można skorzystać z czasopism, encyklopedii, słowników językowych i rzeczowych, leksykonów itp. Wypożyczalnia dysponuje 6 stanowiskami komputerowymi, w których jest dostęp do katalogu bibliotecznego oraz Internetu. Księgozbiór stanowią dokumenty elektroniczne (płyty CD, kasety VHS), czasopisma oraz książki. Liczba ta w ocenie Zespołu Oceniającego jest wystarczająca bowiem na terenie całej uczelni dostępny jest bezprzewodowy Internet WiFi, co ułatwia studentom pracę na przenośnych komputerach osobistych.

Główną formą pozyskiwania księgozbioru biblioteki PWSZ w Tarnobrzegu są zakupy i dary. Propozycje zakupu książek i czasopism do biblioteki zgłaszają osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne. W ciągu ostatnich trzech lat dla kierunku *finanse i rachunkowość* zakupiono 61 tytułów (z zbiorach znajduje się 115 książek z finansów oraz 65 pozycji książkowych z rachunkowości). W bibliotece znajduje się ponad 500 tytułów publikacji związanych z kierunkiem studiów finanse i rachunkowość. Wszystkie publikacje są dostępne w katalogu biblioteki (MOL Optivum). W katalogu można znaleźć również czasopisma dostępne w bibliotece, a także wybiórczo artykuły z prenumerowanych czasopism. Biblioteka PWSZ w Tarnobrzegu posiada bieżącą prenumeratę oraz numery archiwalne następujących czasopism zgodnych z efektami kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość*: Biuletyn Informacyjny dla Służb Ekonomiczno-Finansowych, Controlling i Rachunkowość Zarządcza, Buchalter: doradca księgowego, Finanse (PAN), Rachunkowość, Ubezpieczenia i Prawo Pracy, Zeszyty Metodyczne Rachunkowości. Biblioteka PWSZ w Tarnobrzegu oferuje ponadto liczne zasoby elektroniczne w postaci baz pełnotekstowych i referencyjnych. Czytelnicy mają także możliwość korzystania z baz danych Wirtualnej Biblioteki Nauki. W ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki (licencja krajowa): EBSCO – dostęp do pełnotekstowych baz czasopism, m.in. Academic Search Complete i Business Source Complete; SpringerLink (zdalny dostęp); Wiley Online Library. Istnieje możliwość sprowadzania materiałów w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych. Studenci korzystają też z bazy Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej. Zbiory biblioteki udostępniane są w czytelnicy oraz wypożyczane poza bibliotekę. Przy bibliotece funkcjonuje punkt ksero, gdzie można również sporządzić odbitki materiałów bibliotecznych. W ocenie Zespołu Oceniającego biblioteka zorganizowana jest właściwie i jest wsparciem dla realizacji efektów kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Zapewnia dostęp do literatury obowiązkowej wskazanej w sylabusach. W opinii studentów literatura wykorzystywana podczas zajęć dydaktycznych zawsze jest dostępna w odpowiedniej liczbie egzemplarzy. Biblioteka jest czynna od poniedziałku do soboty w godzinach umożliwiających swobodne korzystanie z jej zasobów.

7.3.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu systematycznie powiększa i modernizuje swój majątek rzeczowy dbając przede wszystkim o wysoką jakość wyposażenia sal dydaktycznych. Szczególną wagę przywiązuje się do jakości pracowni komputerowych: spełniają one wysokie wymagania studentów oraz aktualne wymogi stawiane przez branżę informatyczną oraz sektor finansowy.

PWSZ w Tarnobrzegu przygotowała i złożyła wniosek o przyznanie dofinansowanie ze środków EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na modernizację i adaptację infrastruktury Uczelni. Projekt

pn. Utworzenie i wyposażenie Akademickiego Centrum Kształcenia Praktycznego Uchwałą nr 383/8066/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie oceny oraz wyboru do dofinansowania projektu pn. Utworzenie i wyposażenie Akademickiego Centrum Kształcenia Praktycznego, z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej VI Spójność przestrzenna i społeczna, działanie 6.4 Infrastruktura edukacyjna, poddziałanie 6.4.2 Kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz PWSZ, RPO WP na lata 2014-2020, został wybrany do dofinansowania. Realizowany aktualnie projekt przewiduje uruchomienie 5 pracowni kształcenia praktycznego, w tym 2 pracownie dla studentów kształcących się na kierunkach *finanse i rachunkowość*. Poprzez stworzenie warunków symulowanych zbliżonych do warunków pracy w firmie czy inkubatorze przedsiębiorczości studenci zyskają jeszcze większe możliwości zdobywania praktycznych umiejętności na wskazanych kierunkach.

PWSZ w Tarnobrzegu systematycznie powiększa i modernizuje swój majątek rzeczowy dbając przede wszystkim o wysoką jakość wyposażenia sal dydaktycznych. Celem podejmowanych działań jest unowocześnienie warunków kształcenia poprzez modernizację pomieszczeń, poprawę oświetlenia, zainstalowanie klimatyzacji, doposażenia w meble, zaplanowano wyposażenie umożliwiające studentom wykonywanie czynności praktycznych, typowych dla działalności związanej z finansami i rachunkowością. Można wymienić taki sprzęt jak: tablice multimedialne z projektorami, laptopy, aparat fotograficzny, kamerę, telewizor, sprzęt biurowy w tym urządzenia wielofunkcyjne oraz niszczarkę. Wspomniane wyżej rozwiązania zostały ujęte w Strategii Rozwoju Uczelni oraz w bieżącym planie finansowym.

Jednostka zapewnia udział studentów w procesie monitorowania i doskonalenia infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Studenci mają możliwość zgłaszania uwag i sugestii dotyczących infrastruktury poprzez anonimowe ankiety ewaluacyjne. Mogą to również uczynić zgłaszając swoje postulaty bezpośrednio władzom wydziału i osobom prowadzącym zajęcia lub przekazując opinie za pośrednictwem samorządu studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Mocne strony

- Jednostka dysponuje dużą liczbą sal, bardzo dobrze wyposażonych, niezbędnych do prowadzenia zajęć dydaktycznych w tym pracowni specjalistycznych odpowiadających potrzebom kierunku finanse i rachunkowość jak „Firma Symulacyjna” Sytuacja w tym obszarze była i jest przedmiotem intensywnych działań podejmowanych przez władze Uczelni, skutkujących rozwijaniem infrastruktury w postaci dobrze wyposażonego budynku dydaktycznego.
- przystosowanie posiadanego oprogramowania finansowo-księgowego firmy Comarch ERP Optima (30 stanowisk) oraz Sage Symfonia (5 stanowisk) do potrzeb ocenianego kierunku .
- Studenci mają dostęp do bogatego zasobu materiałów zgromadzonych w Bibliotece w postaci zarówno papierowej jak i elektronicznej w tym baz danych. Zbiór ten jest na bieżąco monitorowany i uaktualniany.
- Budynek dydaktyczny jest w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych fizycznie.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa na ocenianym kierunku jest adekwatna do potrzeb studentów i należyte utrzymana. Spełnia również obowiązujące standardy dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci mogą wyrażać opinie dotyczące rozwoju infrastruktury w procesie ankietowania i bezpośrednich kontaktach z władzami Uczelni.

Słabe strony:

- Zaplecze rekreacyjne i sportowe nie jest dostępne w budynku dydaktycznym

Dobre praktyki**Zalecenia**

Zaleca się uzupełnienie zasobów bibliotecznych o publikacje obcojęzyczne

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Na podstawie informacji zamieszczonych w raporcie samooceny oraz uzyskanych podczas spotkań z różnymi grupami interesariuszy, w tym w szczególności ze studentami, należy stwierdzić, że opieka i wsparcie oraz motywowanie studentów, w tym studentów z niepełnosprawnością, do osiągnięcia efektów kształcenia na wizytowanym kierunku są realizowane w należyty sposób. Studenci uzyskują pomoc merytoryczną od nauczycieli akademickich, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku. W ramach ustalonych godzin konsultacyjnych, studenci mają możliwość bezpośredniej rozmowy z prowadzącym zajęcia. Konsultacje, w odniesieniu do każdego pracownika, odbywają się co najmniej jeden raz w tygodniu przez minimum dwie godziny. Zdaniem studentów taki wymiar godzinowy jest adekwatny do ich potrzeb. Studenci mają ponadto możliwość indywidualnego umówienia się z prowadzącym poza wyznaczonymi godzinami konsultacyjnymi, w przypadku, gdy nie mogą uczestniczyć w podstawowym terminie konsultacji. Studenci na pierwszych zajęciach uzyskują informacje na temat zasad oceniania, uzyskiwania zaliczeń oraz przeprowadzania egzaminów.

Na wydziale nie funkcjonuje koło naukowe związane ściśle z ocenianym kierunkiem studiów. Studenci kierunku finanse i rachunkowość podejmują działania w ramach następujących kół: „Marketing and Quality Practice” oraz „Młodzi Przedsiębiorcy”. Celem ich działalności jest poszerzanie wiedzy na temat szeroko rozumianej przedsiębiorczości wśród studentów PWSZ a także promowanie postaw zaangażowania i aktywności organizacyjnej. Swoją misję Koła realizują poprzez organizowanie różnego rodzaju projektów, np. „Akademia Menadżera i Finansisty”. Przedstawiciele Koła podczas spotkania z ZO PKA docenili wsparcie pracowników naukowych i dydaktycznych uczelni w zakresie prowadzonej działalności. Studenci otrzymują wsparcie przede wszystkim w zakresie metodyki pisania artykułów naukowych oraz organizacji konferencji. Członkowie Koła w celu należytej realizacji swych zadań korzystają z udostępnionych pomieszczeń oraz ze wsparcia finansowego ze strony Władz Wydziału. Koła nie dysponują pomieszczeniami przypisanymi tylko na rzecz ich działalności. Niemniej jednak podczas spotkania z ZO członkowie zaznaczyli, że pomieszczenia uczelniane, które są im każdorazowo udostępniane są odpowiednie i wystarczające dla celów prowadzonej działalności. Przedstawiciele Koła angażują się w rekrutację nowych członków, prezentując ofertę koła podczas spotkań ze studentami oraz umieszczając stosowne informacje na stronie internetowej i portalach społecznościowych.

Studenci określili sposób rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków jako przejrzysty i skuteczny. W sytuacjach konfliktowych mogą zgłaszać uwagi i prośby do Władz Wydziału. Podkreśli w tym zakresie przychylność i życzliwą postawę Dziekana, który pomaga

rozwiązać zdecydowaną większość problemów. Mogą również liczyć na pomoc ze strony samorządu studentów.

Na podstawie informacji uzyskanych od studentów podczas spotkania z ZO PKA wynika, że niewielka grupa studentów ma świadomość na temat funkcjonowania Biura Karier. Studenci nie potrafią ponadto wskazać na przykłady obszarów działalności Biura oraz projektów realizowanych przez tą jednostkę. Natomiast Biuro Karier wspomaga studentów we wchodzeniu na rynek pracy na co wskazują informacje o konkretnych przedsięwzięciach zamieszczanych na stronie internetowej dotyczących szkoleń, staży, ofert pracy.

Studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na kompleksową i skuteczną pomoc z systemu pomocy materialnej w postaci stypendiów. O możliwościach wsparcia studenci informowani są za pośrednictwem strony internetowej. Mogą również uzyskać niezbędne informacje poprzez bezpośredni lub elektroniczny kontakt z pracownikami administracji. Z punktu widzenia studentów kryteria systemu pomocy materialnej są przejrzyste i ogólnodostępne.

8.2.

Studenci mają pełny dostęp do informacji o wsparciu udzielanym im w procesie kształcenia. Informacje te znajdują się na stronie internetowej uczelni, gablotach informacyjnych, portalach społecznościowych. Opis szczegółowy i ocena dostępnych informacji znajduje się w opisie kryterium 3.2. Na spotkaniu studenci wysoko ocenili pracę dziekanatu i administracji wydziałowej. Podkreślili, że Wydział zapewnia im skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym. Ponadto ocenili godziny otwarcia dziekanatu jako zorientowane na ich potrzeby. W razie potrzeby studenci mogą korzystać z pomocy pracowników dziekanatu również poza godzinami jego otwarcia lub za pomocą narzędzi komunikowania na odległość.

Udział studentów w procesie doskonalenia systemu wspierania i motywowania studentów jest zapewniony ponadto poprzez przedstawicielstwo w organach odpowiedzialnych za jakość kształcenia. Do zadań tego organu należy m.in. analizowanie wyników ankiet ewaluacyjnych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jakość pomocy naukowej, dydaktycznej oraz materialnej dla studentów ocenianego kierunku należy ocenić jako dobrą. Wszyscy nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia są dostępni dla studentów bezpośrednio w czasie godzin konsultacyjnych. Istnieje również możliwość kontaktu za pomocą poczty elektronicznej. Wśród mocnych stron należy zwrócić uwagę na profesjonalizm obsługi administracyjnej oraz skuteczność systemu rozpatrywania skarg i wniosków.

Dobre praktyki

Zalecenia

Zaleca się podjęcie działań promocyjnych na temat działalności i oferty Biura Karier oraz promocję działalności kół naukowych.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

PKA po raz pierwszy oceniła jakość kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość